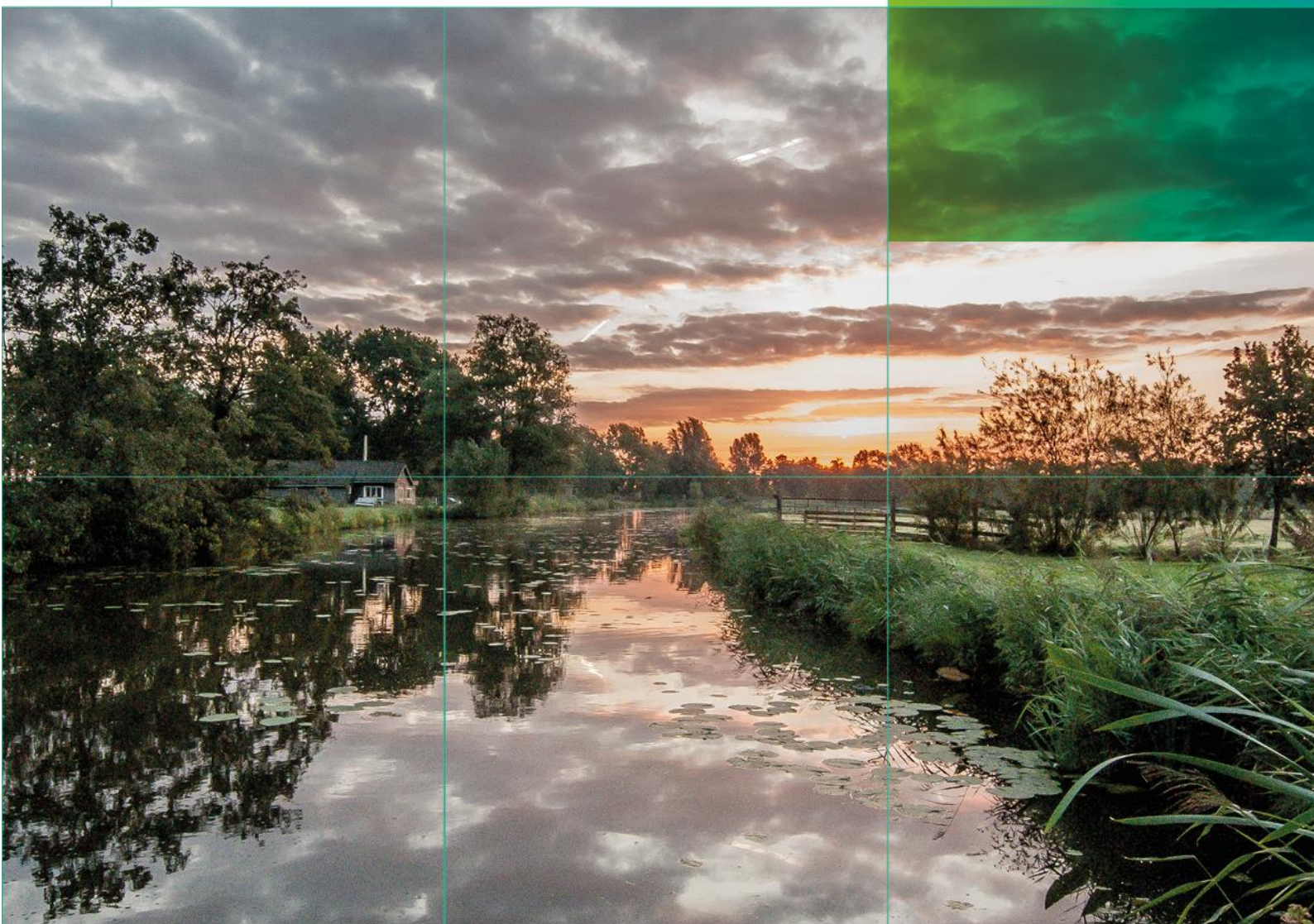

Ontwerpbegroting 2020

Gemeenschappelijke regeling **FUMO** (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing)

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	5
1.1	Een stevige uitdaging voor 2020	5
1.2	Hoofdpunten begroting 2020.....	6
1.3	Opzet en samenvatting begroting 2020	7
2.	Programma's.....	12
2.1	Algemene ontwikkelingen.....	12
2.2	Programma toetsing en vergunningverlening	20
2.3	Programma toezicht en handhaving.....	23
2.4	Programma specialistisch advies	26
2.5	Programma bedrijfsvoering (incl Management)	29
3.	De financiële begroting 2019.....	33
3.1	Uitgangspunten	33
3.2	Overzicht van baten en lasten.....	33
3.3	Financieel meerjarenperspectief	40
3.4	Geprognosticeerde balans en toelichting	42
4.	Transitiebegroting	43
4.1	Uitgangspunten transitiebegroting.....	43
4.2	Toelichting op transitiebegroting	44
5.	Paragrafen.....	45
5.1	Paragraaf bedrijfsvoering	45
5.2	Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	45
5.3	Paragraaf financiering	46
	Bijlage 1: Bijdragen per deelnemer	47
	Bijlage 2: Overzicht taakvelden	52
	Bijlage 3: Risicoanalyse 2020	53
	Bijlage 4: Geconsolideerde begroting.....	56
	Bijlage 5: Aantal meldingen bodem en asbest.....	57

1. Inleiding

1.1 Een stevige uitdaging voor 2020

Voor u ligt de ontwerpbegroting 2020 van de Fryske Utfieringstjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO). Bij het samenstellen van de voorliggende begroting heeft de door het algemeen bestuur vastgestelde Kaderbrief 2020 – 2024 als basis gediend. Met deze begroting geven wij uitvoering aan de taken die onze deelnemers, de Friese gemeenten, de Provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân aan ons opdragen. Op deze wijze draagt de FUMO bij aan een schoon, gezond, veilig en duurzaam woon- en werkklimaat.

Na een periode van vijf jaar staat er een uitvoeringsorganisatie met veel kennis op het gebied van omgevingsrecht. Over de inzet van onze medewerkers en de kwaliteit van de uitvoering van onze kerntaken – vergunningverlening, toezicht, handhaving en specialistische advisering – zijn bedrijven, inwoners en onze deelnemers doorgaans tevreden. In toenemende mate voldoet de FUMO-organisatie aan de kwaliteitseisen die onze deelnemers van ons vragen.

In 2017 is een ontwikkelagenda FUMO 2.0 vast gesteld. Dit programma werpt zijn vruchten af. Er is reeds veel bereikt. Er is nog een aantal onderwerpen dat in 2020 moet worden uitgevoerd. Het betreft in het bijzonder onderwerpen waarbij de samenwerking met de deelnemers nodig is zoals governance en mandaat. Dit om de samenwerking tussen de deelnemers en de Fumo efficiënter en effectiever te laten verlopen.

De overdracht van (resterende) basistaken van gemeenten aan de FUMO – wat wettelijk verplicht is per 1 juli 2017 – vindt plaats per 1 januari 2020. In voorliggende ontwerpbegroting zijn de effecten van de overdracht van de (resterende) basistaken meegenomen. Dit betreft effecten die het directe gevolg zijn van de inbreng van ca 1.300 basistaakbedrijven, de inbreng van bodemtaken, de inbreng van taken inzake sloop/asbest en de inbreng van handhavingstaken.

Zoals bekend zal de nieuwe Omgevingswet met ingang van 1 januari 2021 in werking treden. Het Rijk, VNG en IPO hebben in het afgelopen jaar nadrukkelijk aangegeven dat omgevingsdiensten bij de uitvoering van de Omgevingswet een belangrijke rol spelen. In de eerste plaats omdat de uitvoering van VTH-taken is gebaseerd op de nieuwe Omgevingswet. Daarnaast krijgen alle overheden – en daarmee ook de FUMO – te maken met nieuwe instrumenten, andere bestuurlijke afwegingskaders en een andere basishouding om met vraagstukken en ontwikkelingen op het gebied van het omgevingsrecht om te gaan. Omgevingsdiensten beschikken over de benodigde kennis van de inhoud en de uitvoeringspraktijk. Bovendien zullen omgevingsdiensten in toenemende mate data verzamelen en beheren die nodig is bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Tenslotte zullen ze de nieuwe ontwikkelingen en eisen ook eigen moeten maken.

Uit het voorgaande blijkt dat 2020 voor de FUMO een belangrijk jaar zal zijn. Hiervoor is bestuurlijke daadkracht en eensgezindheid van groot belang. Dit vraagt samen werken aan verandering. Samen de schouders er onder zetten. Binnen de gemeenschappelijke regeling FUMO staan we voor een kwalitatief goede uitvoering van onze publieke taak. In het afgelopen jaar is extra ingezet op een goede verbinding met de deelnemers en deze lijn wordt voortgezet.

1.2 Hoofdpunten begroting 2020

De hiervoor aangegeven uitdagingen voor de FUMO en haar deelnemers werken direct door op het financiële vlak. In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen genoemd met de bijbehorende financiële impact.

Besluit VTH

De impact van de overdracht van de (resterende) basistaken op de formatie van de FUMO heeft een formatieve impact van ca 24 fte. Tegelijkertijd met de overdracht van taken zijn ook wijzigingen opgetreden in het inrichtingenbestand als gevolg van de verwerking van de vierde tranche van het activiteitenbesluit. Ook is het aantal plus-uren gedaald, omdat taken die door deelnemers reeds als plustaak waren ingebracht, een basistaak zijn geworden. Per saldo is het effect van al deze factoren een formatieve uitbreiding van ca 20 fte. Hierdoor stijgen de personeelskosten van het primaire proces met ca € 1.7 mln. Naast een stijging van de primaire loonkosten, stijgen ook de indirecte personeelskosten en de materiële kosten. Hierbij kan gedacht worden aan kosten voor uitbreiding van het wagenpark, het verhogen van het scholingsbudget en het uitbreiden van het aantal licenties. In hoofdstuk 2 en 3 wordt nader ingegaan op deze kosten. De totale kosten, die als gevolg van de overdracht van de (resterende) basistaken in voorliggende begroting zijn verwerkt bedragen ca € 2.0 mln. In paragraaf 2.1 wordt nader ingegaan op de impact van het Besluit VTH op voorliggende begroting.

Omgevingswet

Zoals in de inleiding al is aangegeven is de impact van de Omgevingswet groot. Voor 2020 betekent dit investeren in een optimale voorbereiding. Dit betreft een investering in uren van onze eigen medewerkers én een investering in externe begeleiding. Voor 2020 is hiervoor, conform besluitvorming binnen het DB, een bedrag meegenomen van € 308.000. Bij de toelichting op de algemene ontwikkelingen wordt dit bedrag nader onderbouwd.

LEEF

In 2017 is het zaakstelsel LEEF in gebruik genomen. 2020 zal vooral in het teken staan van het verhogen van de data-integriteit en het gereed maken van het zaakstelsel LEEF voor de omgevingswet. Hiermee zijn naar verwachting ca 6.000 interne uren gemoeid. Deze uren maken voor indirecte medewerkers (overhead) deel uit van de formatie van bedrijfsvoering en voor directe medewerkers zijn de uren verdisconteerd in de productiviteitsnorm. Mocht blijken dat de inzet voor het LIS niet binnen de huidige kaders past, dan zal dit tijdig bestuurlijk worden geagendeerd.

FUMO 2.0

Met de uitvoering van de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 wordt intensief gewerkt aan de doorontwikkeling van de FUMO. Uit de tussenevaluatie volgt dat in 2019, met een doorloop naar 2020, nog inzet nodig is om een aantal belangrijke onderwerpen uit de ontwikkelagenda tot resultaat te brengen. Hierbij is samenwerking met de deelnemers cruciaal. De kosten voor FUMO 2.0 zijn opgenomen in de transitiebegroting. In de reguliere begroting 2020 wordt hiervoor derhalve geen apart budget meegenomen.

Uitbreiding bedrijfsvoering

Begin 2019 is een scan gemaakt van de afdeling bedrijfsvoering. Het doel van deze scan is om te bepalen of de huidige bezetting van deze afdeling kwantitatief en kwalitatief toereikend is. Uit deze scan is naar voren gekomen dat, gezien de werkvoorraad en de kwetsbaarheid, op een aantal onderdelen versterking noodzakelijk is. In totaal betreft dit een uitbreiding van de formatie met 3.5 fte op de gebieden ICT en beleids/bestuursondersteuning. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn ca € 300.000. In paragraaf 2.5 wordt de formatie van bedrijfsvoering nader toegelicht.

In totaal betreft het voorgaande een opgave van € 2.615.000 welke in de ontwerpbegroting 2020 is verwerkt. Hiernaast spelen er ook andere factoren die de begroting beïnvloeden, zoals reguliere indexaties. Deze factoren worden toegelicht in hoofdstuk 3.

1.3 Opzet en samenvatting begroting 2020

De opzet van de programmabegroting is ten opzichte van 2019 niet gewijzigd. Er is een duidelijke splitsing tussen de reguliere begroting en een transitiebegroting. **In de reguliere begroting zijn de belangrijkste uitgangspunten** een productiviteitsnorm van 1.340 uur en de Fryske Norm die voor de producten van vergunningverlening vanaf de begroting 2019 met 30% zijn verhoogd. Deze normen zijn in de ontwerpbegroting 2020 ongewijzigd.

In de transitiebegroting zijn de extra tijdelijke budgetten opgenomen die tot en met 2022 nodig zijn om de basis op orde te krijgen. De informatie over de voortgang zal in de reguliere planning- en control cyclus worden opgenomen. De in de transitiebegroting opgenomen kosten bestaan uit de volgende onderdelen:

- Budget voor implementatiekosten en ICT-kosten
- Ontwikkelbudget FUMO 2.0
- Extra kosten voor het in drie jaar tijd op niveau krijgen van de productiviteit
- Opbouw van het een weerstandsvermogen dat is gerelateerd aan de (kwantificeerbare) risico's die de FUMO loopt.
- Tijdelijke bekostiging van de hoge flexibele schil.

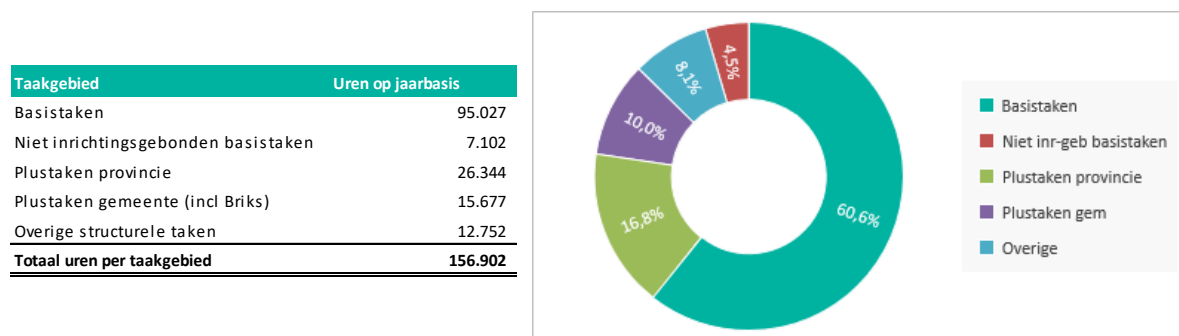
De transitiebegroting is ten opzichte van 2019 ongewijzigd.

Op het moment van het opstellen van voorliggende ontwerpbegroting 2020 is de zienswijzeprocedure voor de begrotingswijziging 2019 gaande. Daarom is ervoor gekozen om de goedgekeurde begroting 2019 (exclusief wijzigingen) te hanteren voor de vergelijkende cijfers.

Samenvatting begrotingscijfers

FUMO in hoofdlijnen

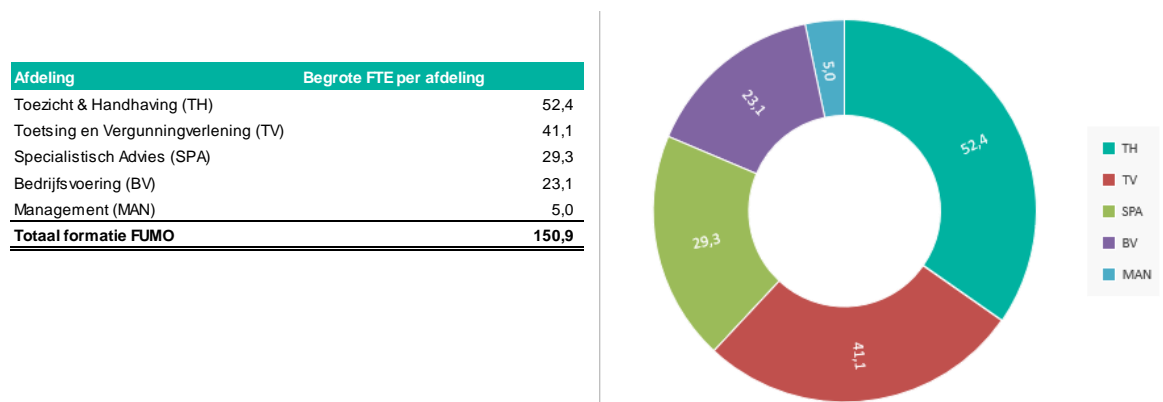
De FUMO heeft 20 deelnemers, te weten de provincie Fryslan, de 18 Friese gemeenten en Wetterskip Fryslan. Op jaarbasis levert de FUMO ca 157.000 uren aan deze deelnemers. Deze uren zijn als volgt verdeeld over de taakgebieden.

Tabel 1: Begrote uren per taakgebied

Als gevolg van de overdracht van de (resterende)basistaken is het aandeel basistaken gestegen. In voorliggende ontwerpbegroting bestaat ruim 60% van de taken uit basistaken. Voorheen bedroeg dit ruim 50%.

Om deze uren te kunnen leveren is een formatie begroot van ca 151 FTE. Deze formatie is als volgt over de afdelingen verdeeld.

Tabel 2: Begrote FTE per afdeling

Op jaarbasis levert de FUMO hiervoor onder meer de volgende kwantificeerbare diensten

Categorie inrichting	Aantal vergunningen	Categorie bedrijven	Aantal geplande controles
Categorie B	259	Categorie B	425
Categorie C	141	Categorie C	98
IPPC	21	IPPC	15
(oud) Provinciale B	15	Provinciale	60
(oud) Provinciale C	29	Totaal	598
Provincie	35		
Totaal	500		

Tabel 3: Verwacht aantal vergunningsaanvragen 2020

Tabel 4: Verwacht aantal controles 2020

Reguliere begroting 2019

De begroting is opgesteld met de uitgangspunten zoals die in de kaderbrief 2020 – 2024 zijn geformuleerd.

De begroting 2020 stijgt ten opzichte van de begroting 2019 (excl. wijzigingen) qua omvang met € 3.8 mln. tot € 16.5 mln. Dit is inclusief de ontwikkelingen genoemd in paragraaf 1.2 en inclusief circa € 0,5 mln. voor loon- en prijsindexatie. Per saldo stijgt de deelnemersbijdrage met € 3.7 mln. tot € 15.8 mln. (totale begroting minus bate uit extra opdrachten).

In Tabel 5 wordt de reguliere begroting weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt deze per onderdeel toegelicht, waarbij ook de verschillen met de begroting 2019 aan de orde komen.

In tabelvorm:

Reguliere begroting (Bedragen x € 1000)	Begroting 2019 (excl wijziging)	Begroting 2020	Vershil
Lasten			
Personeelskosten	10.760	13.601	2.840
Overige personeelskosten	439	870	431
Kapitaallasten	121	28	-93
Wagenpark	119	160	41
Huisvesting	649	675	26
Administratie	36	52	16
ICT	281	380	99
Overige kosten	108	174	66
Onvoorzien	120	120	0
Ontwikkelkosten	50	100	50
Implementatie omgevingswet	0	308	308
Totale lasten	12.683	16.468	3.785
Baten			
Baten uit extra opdrachten	603	642	39
Deelnemersbijdrage	12.080	15.826	3.746
Totale baten	12.683	16.468	3.785
Saldo baten en lasten	0	0	0

Tabel 5: Reguliere begroting 2020

Transitiebegroting

De in de transitiebegroting opgenomen budgetten zijn opgenomen in Tabel 6

Transitiebegroting (Bedragen x€ 1000)	2019	2020	2021	2022	Totaal transitiebegroting
Lasten					
Loonkosten primair proces (productiviteit)	167	56	-	-	223
Loonkosten primair proces (flexibele schil)	226	226	-	-	452
Extra onvoorzien	60	60	60	-	180
Opbouwen weerstandsvermogen	327	327	327	-	981
Implementatiekosten (oud)	647	453	453	453	2.006
Totaal lasten exclusief indexering	1.427	1.122	840	453	3.842
Indexering	-	28	31	32	91
Totaal lasten inclusief indexering	1.427	1.150	871	485	3.933
Bijdrage per jaar (gedurende 4 jaar)					983

Tabel 6: Transitiebegroting

De kosten van de transitie worden voorgefinancierd door de FUMO en in vier jaar (in gelijke delen) in rekening worden gebracht bij de deelnemers in de verhouding van de bijdrage aan basis- en plustaken.

Het omvang van de transitiebegroting bedraagt € 3,9 miljoen, waarvan ruim € 2 miljoen bestaat uit al eerder vastgestelde budgetten voor implementatiekosten. Een bedrag van € 1,9 miljoen betreft de tijdelijke extra kosten om de basis op orde te krijgen (zie pag 7).

Financiële positie

Over het verslagjaar 2018 wordt een voordelig saldo verwacht. Het AB besluit in haar vergadering van 4 juli 2019 wat er met dit saldo gebeurt.

De algemene reserve voor resultaatbestemming bedraagt € 0.2 mln. Een deel van de algemene reserve is al gereserveerd door specifieke doelen. Daarnaast zijn er diverse risico's voor de FUMO te onderkennen, die de FUMO financieel niet kan opvangen.

Op basis van een risico-inventarisatie is de benodigde omvang van het weerstandsvermogen bepaald op € 1.023.000. Dit benodigd weerstandsvermogen wordt in drie jaar tijd opgebouwd door vanaf 2019 jaarlijks een deel hiervan mee te nemen in de transitiebegroting.

Besluit begroting en verantwoording

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de wettelijke eisen vastgelegd voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening. Voor gemeenschappelijke regelingen is de vernieuwde BBV van kracht met ingang van de begroting 2018. Belangrijke wijzigingen zijn onder andere dat de overhead apart moeten worden verantwoord en dat de kosten en opbrengsten op uniforme taakvelden inzichtelijk moeten worden gemaakt, zodat vergelijking tussen overheden makkelijker is. De programmabegroting 2019 van de FUMO is opgezet conform de voorschriften van de BBV.

Leeswijzer

Deze begroting is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 worden de programma's van de FUMO toegelicht. Dit betreft Toetsing & Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving, Specialistisch Advies en Management & Bedrijfsvoering. In hoofdstuk 3 wordt de financiële begroting behandeld. Hoofdstuk 4 bespreekt de transitiebegroting. In het laatste hoofdstuk staan de (verplichte) begrotingsparagrafen centraal.

2. Programma's

Wij zorgen voor een schone en veilige leefomgeving, nu en in de toekomst. Kerntaken die we hiervoor uitvoeren zijn: vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dit doen we binnen de kaders van de actuele wet- en regelgeving. Onze ambitie is om specialisten in slimme uitvoering van omgevingsbeleid te zijn. Hierbij richten wij ons op het door onze deelnemers gewenste effect in onze Friese gemeenschappen. Onze mensen zijn proactief, inspeland op en adviserend over veranderingen in de samenleving en wensen van onze deelnemers. Deze ambitie vindt plaats binnen een werkklimaat waarin de medewerkers van de FUMO zich als professional kunnen ontwikkelen. De FUMO streeft eveneens naar hoge kwaliteit van dienstverlening op basis van duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

De programma-indeling van de begroting volgt de indeling van de organisatie. De programma's zijn onderverdeeld naar toetsing en vergunningverlening, toezicht en handhaving, specialistisch advies en bedrijfsvoering.

2.1 Algemene ontwikkelingen

Impact Besluit VTH

De gemeenten zijn verplicht de basistaken door de omgevingsdienst uit te laten voeren. Inmiddels zijn de Wet van 9 december 2015 tot wijziging van de Wabo (VTH) en het besluit tot wijziging van het Besluit omgevingsrecht (1 juli 2017) in werking getreden. Op grond hiervan zijn alle gemeenten en provincies onder meer verplicht de uitvoering van taken die in de package deal als basistaken zijn aangemerkt, onder te brengen bij een omgevingsdienst.

Om de implementatie van het Besluit VTH in goede banen te leiden is de Bestuurlijke Stuurgroep Besluit VTH in het leven geroepen. Ook waren er vier (ambtelijke) werkgroepen (inhoud, omvang, overdracht en personeel) actief, die op hun deelgebieden advies uit hebben gebracht aan de bestuurlijke stuurgroep. De begeleiding van dit proces vond plaats door een externe projectleider.

In voorliggende ontwerpbegroting zijn de effecten van de overdracht van taken in het kader van de implementatie van het Besluit VTH verwerkt. De implementatie van het Besluit VTH raakt 4 aandachtsgebieden, die in Figuur 1 worden weergegeven.

Figuur 1: Aandachtsgebieden Implementatie Besluit VTH

Door de projectleider, dhr. N. Joosten, de bestuurlijke stuurgroep en de ambtelijke werkgroepen is een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de taken en het aantal benodigde fte's. De projectleider heeft steeds aangegeven dat de gangbare uitgangspunten gebaseerd zijn op 'de minimale variant, de ondergrens' waarmee de Fumo waarschijnlijk moeilijk mee uit de voeten kan. Na de zomer van 2019 wordt een start gemaakt met de opmaak van een risicomatrix betreffende alle taken die worden uitgevoerd door de Fumo. Dit en een onderzoek naar reële kengetallen betreffende deze taken zouden kunnen leiden tot een ander inzicht betreffende het aantal benodigde fte's voor de taken en evt. tot herziening van de begroting.

In voorliggende begroting zijn de volgende (minimale) normen en verdeelsleutels gehanteerd.

1. Basistaakbedrijven

Normstelling: (bijgestelde) Fryske Norm
Verdeelsleutel: Aantal ingebrachte basistaakbedrijven

Als gevolg van de implementatie van het besluit VTH is het inrichtingenbestand met ca 1.300 inrichtingen toegenomen. Op basis van overzichten die per deelnemer zijn aangeleverd aan de FUMO, is het inrichtingenbestand bijgewerkt. Op basis van de (bijgestelde) Fryske norm is vervolgens de bijbehorende formatie berekend, welke daarna is vertaald naar de deelnemersbijdrage per deelnemer. Naast de inbreng van basistaakinrichtingen, is ook de vierde tranche van het activiteitenbesluit verwerkt in het inrichtingenbestand. Per saldo leidt dit tot een groei in de begrote formatie voor basistaakbedrijven van 4.2 fte.

2. Bodemtaken

Normstelling: 2.5 uur per melding
Toezicht in 30% van de gevallen
6 uur per toezicht controle
Verdeelsleutel: Gemiddelde aantal meldingen 2017-2018 per deelnemer

Op basis van gegevens afkomstig van het meldpunt bodemkwaliteit is het gemiddeld aantal meldingen per deelnemer over de periode 2017-2018 vastgesteld. In bijlage V is een specificatie van deze meldingen opgenomen. Het aantal meldingen, vermenigvuldigd met de hierboven genoemde normen, leidt tot een benodigde formatie van 3.66 fte om deze bodemtaken uit te voeren. Deze 3.66 fte zijn verwerkt in voorliggende begroting.

3. Asbest

Normstelling: 1.5 uur per melding
Toezicht in 50% van de gevallen
2.5 uur per toezicht controle
Verdeelsleutel: Aantal meldingen 2017

Op basis van gegevens afkomstig van het meldpunt asbest is het aantal meldingen per deelnemer over 2017 vastgesteld. In bijlage V is een specificatie van deze meldingen opgenomen. Het feit dat de Eerste Kamer op 4 juni 2019 het wetsvoorstel inzake het verbod op asbestdaken heeft verworpen, heeft geen invloed op de voor voorliggende begroting gehanteerde aantallen meldingen, aangezien het voorstel voor het verbod in 2017 nog niet bekend was. Het aantal meldingen, vermenigvuldigd met de hierboven genoemde normen,

leidt tot een benodigde formatie van 9.26 fte om deze asbesttaken uit te voeren. Deze 9.26 fte zijn verwerkt in voorliggende begroting.

4. Handhaving

Voor handhavingstaken zijn geen normen beschikbaar. Uit de 'Werkgroep Omvang', is een ruwe inschatting gemaakt. Vanuit deze schatting is bepaald dat minimaal 5 FTE nodig is voor de handhavingstaken. Als verdeelsleutel voor deze 5 fte is het bedrag aan basistaken per deelnemer gehanteerd.

Omgevingswet

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking. De nieuwe wetgeving leidt tot ingrijpende veranderingen. Er worden nieuwe wettelijke instrumenten geïntroduceerd, er komt meer ruimte voor maatwerk en participatie en de dienstverlening aan inwoners en bedrijven zal veranderen. De Omgevingswet zal gevolgen hebben voor de taken van gemeenten en de provincie in de fysieke leefomgeving en daarmee ook voor de uitvoering van de bij de FUMO belegde taken. Bevoegd gezag en de betrokken bestuursorganen gaan bij de regulering van een activiteit intensiever en meer integraal samenwerken. Werkzaamheden worden verder op elkaar afgestemd en de uitwisseling van gegevens tussen overheden zal nog belangrijker worden. Een sleutelfunctie voor de Omgevingsdiensten ligt hierbij in het verschiet.

De Omgevingswet biedt de FUMO en haar partners ook het perspectief om inhoud te geven aan deze nieuwe wetgeving en de integrale benadering van gebiedsopgaves. De recent uitgevoerde impactanalyse laat zien dat de Omgevingswet de FUMO voor een forse uitdaging plaatst om in samenspraak met de deelnemers positie te kiezen, diverse veranderingen binnen de organisatie door te voeren en nieuwe diensten en producten te ontwikkelen om de deelnemers bij de uitvoering van taken onder het regime van de nieuwe Omgevingswet te kunnen faciliteren. Dit vraagt nieuwe kennis, vaardigheden en competenties van onze medewerkers. En alhoewel sommige details vanuit de wet nog niet bekend zijn, is wel duidelijk dat de beschikbaarheid van betrouwbare en bestendige gegevens over de fysieke leefomgeving van groot belang wordt. De Omgevingsdiensten zijn middels de Programmaraad Omgevingswet allen bezig met de invoering van de Omgevingswet en willen werken aan een integrale benadering.

Uit de impactanalyse is een routekaart afgeleid. Deze bevat activiteiten waar de komende jaren in geïnvesteerd zal moeten worden. Het dagelijks bestuur heeft gekozen voor de minimale variant (variant A). De incidentele kosten voor 2020 bedragen € 308.000. Deze post is opgenomen in voorliggende ontwerp-begroting 2020. Het belangrijkste inhoudelijke verschil tussen variant A en B is dat in variant B meer dan in variant A de samenwerking met deelnemers wordt gezocht voor de ontwikkeling van kerninstrumenten. Variant A is daarmee meer intern gericht en variant B meer extern.

De totale kosten van de implementatie van de omgevingswet hebben wij geraamd op € 570.000. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Geraamde kosten Omgevingswet variant A				
Onderdeel	2019	2020	2021	Totaal
Samenwerken en verbinden	1	21	-	22
Veranderopgave	35	17	-	52
Ontwikkelen kerninstrumenten	17	36	-	53
Datakwaliteit/ DSO	14	127	85	226
Projectleider	40	75	38	152
Programmteam	17	33	17	67
Totaal	123	308	139	570

Tabel 7: Geraamde kosten implementatie omgevingswet

De Omgevingswet betekent dat er nauw samen moet worden gewerkt met de andere ketenpartners zoals gemeente, provincie en veiligheidsregio. Wij willen daarom dit project via de systematiek van een programmteam uitvoeren. In dit programmteam zijn zowel medewerkers van FUMO als van onze ketenpartners opgenomen. In de ontwerp begroting voor 2020 is het bedrag van € 308.000 opgenomen. Omdat de omgevingswet met name betrekking heeft op de taken in het basistakenpakket zijn de kosten verdeeld op basis van de verhouding van de bijdrage voor basistaken.

Zeer Zorgwekkende Stoffen

Het Nederlandse beleid is er op gericht om Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) te weren uit de leefomgeving en om ervoor te zorgen dat de uitstoot van potentiële ZZS uit voorzorg wordt beperkt.

ZZS zijn geclassificeerd als de meest gevaarlijke stoffen voor mens en milieu die met voorrang aangepakt dienen te worden. Het regeringsbeleid is om ernaar te streven deze stoffen uit de leefomgeving te weren of ten minste beneden een verwaarloosbaar risiconiveau te brengen (of te houden). Vanaf 2016 is het aantal stoffen waarvoor de minimalisatieverplichting geldt, toegenomen van ruim honderd naar ten minste de ruim 1700 stoffen op de niet-limitatieve ZZS lijst van het RIVM

De landelijke aanpak ZZS is vervolgens besproken in het Bestuurlijk Omgevingsberaad van 25 april 2018. In dit overleg is gezamenlijk het belang van een landelijke programmatische aanpak onderkend en zijn in dit kader op bestuurlijk niveau de voornaamste acties rond de uitvraag naar ZZS benoemd. Het betreft de volgende toezeggingen:

1. De provincies zeggen toe aan te sluiten bij de uitvraag van Rijkswaterstaat (RWS) met de ZZS-uitvraag van emissies naar de lucht en water voor de bedrijven waar voor zij WABO bevoegd gezag zijn.
2. De provincies en I en W zeggen elkaar toe dat de omgevingsdiensten en RWS de ZZS-uitvraag in gezamenlijkheid uitvoeren.
3. De provincies zeggen toe de ZZS-uitvraag naar de lucht en water te hebben voltooid op 1 januari 2021.

Met deze besluitvorming is de bestuurlijke basis gelegd voor de uitvoering door de provincies. De drie noordelijke provincies spraken het volgende af.

- Door de Noordelijke drie provincies wordt hun bedrijvenbestand op een rij gezet en beschikbaar gesteld aan het IPO
- Iedere provincie treedt intern en met de omgevingsdienst(en) in overleg over de voorkeur bij welke bedrijven gestart wordt met de inventarisatie en waarom

- De wensen van de drie provincies worden gezamenlijk met de drie betrokken omgevingsdiensten besproken om zo te komen tot
  - een goede afstemming van de beschikbare capaciteit binnen de drie diensten
  - een eenduidige werkwijze. De drie provincies werken gelijk waar het de RIE4 (Richtlijn Industriële Emissies 4) en BRZO (Besluit Risico Zware Ongevallen) bedrijven betreft en willen voor alle provinciale bedrijven gelijk werken waardoor de drie werkwijzes voor alle bedrijven dus gelijk moeten zijn
  - een goede kennisuitwisseling tussen de diensten
  - eenzelfde en eenduidige communicatie richting de bedrijven
  - afgestemde informatie uitwisseling met derden
- Er wordt rekening gehouden met de RWS lijst
- De werkwijze/draaiboek DCMR is uitgangspunt

De ZZS-problematiek heeft betrekking op zowel provinciale als gemeentelijke bedrijven. In Friesland wordt gestart met de inventarisatie van de provinciale inrichtingen. Uit de inventarisatie blijkt of een vergunning moet worden herzien. Tevens kan het tot consequentie hebben dat het toezicht moet worden geïntensiveerd. Het bevoegd gezag kan een bedrijf dat een vergunning aanvraagt om nader onderzoek vragen als dit bedrijf een potentiële ZZS uitstoot. Het is nog niet bekend wat de financiële impact is van deze werkzaamheden in 2020. De eventuele gevolgen hiervan worden meegenomen in de begrotingswijziging 2020.

Friesland brede uitvoeringsprogramma (Fbup)

In 2019 is een eerste versie van het zogenaamde Fryslânbrede programma opgesteld. De inzet van de FUMO is bepaald op basis van een risicoanalyse op de schaal van de gehele provincie. De basisgedachte hierachter is dat milieu- en omgevingsrisico's zich niet houden aan bestuurlijke (i.c. gemeentelijke) grenzen en dat aard en omvang van de milieurisico's en de te bereiken effecten bepalender zijn voor de inzet van de FUMO. Voor 2019 is een percentage van 15% van de capaciteit voor basistaken voor het Fryslânbrede programma gereserveerd.

Deze insteek vloeit voort uit de visie op de FUMO, zoals vastgesteld door het AB van de FUMO in zijn vergadering van 29 juni 2017. Het is uiteindelijk aan de gezamenlijke bestuurders van de deelnemers om, bij de vaststelling van het Fryslânbrede programma, te beoordelen of tussen "individuele inleg" (van de deelnemers) en "collectieve inzet" (van de FUMO en de deelnemers samen) de juiste balans is gevonden. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het voornemen is om de inzet voor het Fryslânbrede programma in 2020 verder uit te breiden naar circa 30% van de beschikbare capaciteit. Nadere uitwerking zal plaatsvinden in samenspraak met de deelnemers.

Het voornemen is om de volgende projecten in 2020 uit te (blijven) voeren in het kader van het Fryslânbrede uitvoeringsprogramma:

Overbelaste geursituaties veehouderij

Bij veehouderijbedrijven, met name de intensieve veehouderij, de zogenoemde (Integrated Pollution en Control) IPPC-bedrijven, komen stofdeeltjes en gassen vrij. De uitstoot van fijnstof en ammoniak kan lokaal aanleiding geven tot gezondheidsklachten en geurhinder. Voor 54 intensieve veehouderijbedrijven die vallen onder de IPPC-richtlijn, geldt dat recent de BBT-conclusies (Best Beschikbare Techniek) zijn aangescherpt. In situaties waar sprake is van een "overbelaste

geursituatie” zullen de betrokken bedrijven binnen vier jaar (uiterlijk 2021) waar nodig aanvullende voorzieningen moeten toepassen. De vergunningen van deze IPPC-bedrijven moeten worden getoetst aan de aangescherpte norm.

Net niet Brzo-bedrijven

De staatsecretaris heeft de omgevingsdiensten in Nederland nadrukkelijk gevraagd om aandacht te besteden aan ‘net-niet Brzo-inrichtingen’ (Besluit risico’s zware ongevallen). Dit zijn bedrijven die net als Brzo-bedrijven een hoog risico kennen. Landelijk hebben zich de afgelopen jaren meerdere incidenten voorgedaan bij bedrijven in de net-niet-categorie. Deze bedrijven vallen niet onder de strenge Brzo-regelgeving, maar incidenten kunnen wel een grote impact hebben op het milieu en de volksgezondheid. In 2015 is het bedrijvenbestand van de FUMO hierop gescreend.

De screening is in 2019 herhaald (VV, TH, EV en de Veiligheidsregio). In 2019 zijn 20 dossiers gescreend, de rest van de screening vindt in 2020 plaats. Bij 3-5 bedrijven starten we met de actualisatie van de vergunning. Het aanpassen van de vergunningen loopt door in 2020/2021.

Energie bij (provinciale) inrichtingen

De provincie Fryslân heeft de FUMO gevraagd om voor de provinciale bedrijven te beoordelen hoe het onderwerp energie is vertaald in de vergunningvoorwaarden. Een kernvraag hierbij is of in de omgevingsvergunningen adequate voorschriften over energie zijn opgenomen. Wanneer deze ontbreken, worden de vergunningen op dit onderdeel geactualiseerd. Vooralsnog is de gedachte dat een derde van de vergunningen aangepast moeten worden. De uitvoering is gestart in 2019 en krijgt een vervolg in 2020.

Voor de niet provinciale inrichtingen is energie ook een belangrijk thema in de omgevingsvergunningen (milieu). Dit wordt, afhankelijk van het type bedrijf, geregeld in het Activiteitenbesluit of in de omgevingsvergunning. De werkzaamheden die hiermee gepaard gaan worden binnen de bestaande capaciteit uitgevoerd en zijn derhalve niet separaat begroot.

Risicogericht en themagericht toezicht

De ervaringen met een “eerste proeve” van een Fryslânbreed programma in 2019 worden in 2020 verder uitgewerkt. TH zet aan de hand van dit programma sterk in op een verdere ontwikkeling van het risicogericht en themagericht werken. Toezicht richt zich niet op alle risico’s, maar op de risico’s ‘die er toe doen’. Daartoe zullen we de huidige manier van werken verrijken met vernieuwende vormen van controles die beter aansluiten bij het risicogericht werken.

En waar Fryslânbreed gewerkt wordt, is het essentieel dat dat de verbindingen tussen onze opdrachtgevers en medewerkers FUMO wordt versterkt. De intensivering daarvan is in 2019 al ingezet maar zeker nog niet af. Het zal zich uiten in meer contact ter voorbereiding en afwerking van controles maar ook in aanwezigheid en nabijheid op gemeentehuizen.

LHS

Landelijk is de landelijke handhavingsstrategie (LHS) ontwikkeld. Vervolgens is in het bestuurlijk VTH overleg afgesproken dat alle deelnemers de LHS gaan vaststellen en in de praktijk gaan brengen.

Door invoering van de LHS gaat de BOA-inzet toenemen omdat het strafrechtelijk spoor vaker zal worden ingezet. De inzet van de BOA's volgt uit de systematiek van de LHS en is losgekoppeld van de individuele deelnemers. Deze inzet vergt een gemeenschappelijke financiering waarbij niet per definitie een vaste inzet per opdrachtgever wordt geborgd. De LHS is van toepassing voor zowel inrichtinggebonden als niet-inrichtinggebonden taken. Voor de gemeenten die deze BOA taken niet onderbrengen bij de Fumo geldt dat evt extra inzet door de Fumo gezien deze constructie door die gemeenten worden betaald.

In voorliggende begroting is geen rekening gehouden met de effecten van de LHS, omdat deze op dit moment nog niet concreet genoeg vast te stellen zijn. De effecten worden zo nodig meegenomen in de begrotingswijziging 2020.

Majeure vraagstukken, ontwikkelingen en innovatie

Omgevingsdiensten krijgen steeds vaker een belangrijke rol. Regelmatig worden nieuwe ontwikkelingen door bijvoorbeeld IPO of het Ministerie voorgelegd aan omgevingsdiensten met het verzoek deelnemers hierbij te adviseren of te ondersteunen. Een mooi voorbeeld hiervan is de aanpak op gebied van ZZS.

Omgevingsdiensten hebben zich verenigd in omgevingsdienst.nl (OD.nl). Samen met VNG en IPO is OD.nl het gremium waar kennis en ervaring aanwezig is, maar ook ontwikkeld en uitgedragen wordt. Ook samen met VNG en IPO zal OD.nl steeds vaker ingezet worden voor centrale thema's. De FUMO ontkomt er niet aan om meer tijd, ervaring en kennis te steken in OD.nl als onderdeel van de basistaken. Hierdoor kan het toepassen van kennis en de aanpak voor uitvoering van taken worden gedeeld. Ook innovatie en productontwikkeling zal veel meer vanuit omgevingsdiensten gezamenlijk komen. Vervolgens kan de FUMO dit benutten in hun advisering naar deelnemers om zo ook van meerwaarde te zijn en blijven. Tot slot is het van belang dat de FUMO aangehaakt blijft bij nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor zijn landelijke expertiseteams c.q. vakgroepen die nieuwe ontwikkelingen vertalen naar de uitvoeringspraktijk. Of omgekeerd de uitvoeringspraktijk inbrengen om tot nieuw landelijk beleid te komen.

Personeel

De komende jaren ligt een grote inspanning bij de FUMO om jong getalenteerd personeel aan te trekken en te binden aan de FUMO. Hiervoor zijn drie redenen:

- Relatief ouder personeelsbestand
- Veel inzet van inhuur in verband met krappe arbeidsmarkt
- Extra taken in verband met besluit VTH. Met de overdracht van de (resterende) basistaken komen vrijwel geen medewerkers mee over vanuit de gemeenten. Alleen vanuit gemeente Leeuwarden is het principe 'mens volgt taak' van toepassing.

De FUMO zet in op het aantrekken en intern opleiden van 'young professionals.' Met extra inspanningen voor werving en selectie van deze medewerkers hoopt de FUMO uiteindelijk tegemoet te komen aan de gestelde verhouding vast/flexibel 85/15. Daarnaast is het aantrekken van 'young professionals' noodzakelijk omdat als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt via reguliere werving

onvoldoende geschikte kandidaten geworven kunnen worden. In de uitzetting van het budget voor personeelskosten als gevolg van de implementatie van het besluit VTH is rekening gehouden met het aantrekken van 'young professionals.' Hierbij is de gedachte dat deze 'young professionals' goedkoper zijn dan de huidige medewerkers, maar tegelijkertijd ook minder productief. Per saldo wordt aangenomen dat dit een neutraal effect heeft. Het werkelijke financiële effect wordt gemonitord in de (financiële) rapportages van 2020.

Naast het aantrekken van young professionals is op personeel vlak de nodige ontwikkelingen die hun uitwerking hebben in 2020. Dit betreffen onder meer de Wnra, aantrekkelijk werkgeverschap, duurzame inzetbaarheid, opleidingen en aandacht voor ziekteverzuim.

Verhuizing

De FUMO huurt haar kantoorpand van de gemeente Leeuwarden. Het pand is zowel van binnen als buiten gedateerd. Ook is het pand klimatologisch van onvoldoende kwaliteit. Leeuwarden heeft de wens geuit het pand energieneutraal te willen maken. Het energieneutraal maken van het pand is zonder het verbouwen van de binnenkant niet te realiseren. Leeuwarden en de FUMO zijn overeengekomen dat met de verbouwing van de buitenkant ook de binnenkant verbouwd gaat worden.

De wens tot energieneutraliteit van het FUMO-gebouw van de zijde van de gemeente Leeuwarden leidde er in 2017 toe dat de FUMO het huurcontract verlengde met 12 jaar. In die verlenging is de afspraak opgenomen dat de betalingen voor gas en licht na verbouw gedurende 10 jaar aan Leeuwarden zullen worden overgemaakt, ter dekking van de kosten van het energieneutraal maken. In de huurverlenging is ook expliciet opgenomen dat Leeuwarden de kosten betaalt die verband houdt met de tijdelijke huisvesting van de FUMO tijdens de verbouwing.

Op het moment van het opstellen van voorliggende begroting is de FUMO in onderhandeling met de gemeente Leeuwarden over zowel de planning als de financiële aspecten rondom de verhuizing en de verbouwing.

2.2 Programma toetsing en vergunningverlening

Ambities en doelstellingen

De afdeling Toetsing en Vergunningverlening staat voor de bescherming en instandhouding van het leefmilieu in Friesland. Dit doen wij door toetsing en vergunningverlening uit te voeren met in acht name van de geldende wet- en regelgeving en met oog voor de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven binnen die wet- en regelgeving. Daarbij is onze ambitie voor 2020 om een verbeterslag te maken ten aanzien van de interne processen, LRSO (Landelijke reactie standaardteksten omgevingsvergunning), uniformiteit en communicatie.

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij als doel:

- uniforme vergunningverlening
- onze producten en diensten tijdig en op een acceptabel niveau uit te voeren, waarbij wij actief de samenwerking zoeken met onze interne deskundigen en de externe adviseurs zoals Veiligheidsregio Fryslân en Wetterskip Fryslân
- onze producten binnen de termijnen te leveren
- een goede communicatie en verbinding met de opdrachtgevers te onderhouden
- een betrouwbare partner te zijn in toetsing en vergunningverlening voor zowel bevoegde gezagen als bedrijven

Ontwikkelingen

Een aantal veranderingen in beleid hebben rechtstreeks gevolgen voor de taken van de afdeling Toetsing en Vergunningverlening:

- Wet Natuurbescherming
- Sturing en monitoring kengetallen
- Opleiding nieuwe medewerkers

Hieronder wordt de impact van deze veranderingen op onze afdeling voor dit jaar toegelicht.

Wet Natuurbescherming

De provincie Fryslân is het bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming. In specifieke gevallen haakt de Wet natuurbescherming aan bij een omgevingsvergunning. Elke vergunningaanvraag waarbij sprake is van een wijziging in activiteiten (of het starten van nieuwe activiteiten) wordt getoetst. We nemen dit mee in het reguliere proces voor de omgevingsvergunning.

Sturing en monitoring te leveren uren.

Op grond van de begrote werkzaamheden die vertaald is in de begroting 2020, kan de afdeling 41 fte inzetten. Per deelnemer is inzichtelijk gemaakt hoeveel uren we beschikbaar hebben voor de producten die we gaan leveren. Middels monitoring door het jaar heen kunnen we per deelnemer aangeven hoeveel aan uren nog beschikbaar is.

Opleiding

Ook voor vergunningverleners is de arbeidsmarkt nog steeds erg moeilijk. Daarom leiden we zelf vergunningverleners op. In 2019 zijn we gestart met 5 nieuwe medewerkers. De opleiding gaat voortvarend en wordt in 2020 voortgezet.

Projecten

In 2020 zal er een aantal projecten opgestart worden dan wel een vervolg krijgen.

Actualisatie afvalbedrijven

Het Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) geeft aan hoe wij in Nederland slimmer kunnen omgaan met grondstoffen. Het LAP3 bevat allerlei maatregelen om er voor te zorgen dat er minder afval ontstaat, zo veel mogelijk afval wordt hergebruikt en het milieu zo goed mogelijk wordt beschermd door afval te storten of te verbranden. Het LAP bevat de doelstellingen en uitgangspunten van het landelijk afvalstoffenbeleid.

Daarnaast bevat het LAP3 als toetsingskader voor de vergunningverlening van afval(verwerkende) bedrijven. In 2019 zijn de Friese afvalbedrijven getoetst aan LAP3 om te beoordelen of LAP3 actualisatie van de vergunning vraagt. De werkzaamheden die hiermee gepaard gaan worden binnen de bestaande capaciteit uitgevoerd en zijn derhalve niet separaat begroot.

Kwaliteitsverbetering en LRSO

Onder deze post gaat de afdeling werkafspraken uitwerken en beheren, kwaliteit en uniformiteit verbeteren en het voorschriftenpakket LRSO beheren en verbeteren. Dit zijn iteratieve processen, waar de afdeling structureel mee bezig is. Deze activiteiten staan geheel in dienst van de basistaken. De uren hiervoor worden naar rato ten laste gebracht van de basistaakuren die de gemeenten inbrengen. Voor 2020 beslaat het budget 3% van het totaal aantal basistaakuren (800 uur).

Wat willen we bereiken

- De afdeling wil alle verleende opdrachten tijdig en met acceptabele kwaliteit uitvoeren.
- We zorgen ervoor dat alle taken binnen de daarvoor geldende termijnen worden afgehandeld.
- We streven naar een gezond werkklimaat en tevreden klanten.

Formatie en taken

De totale beschikbare formatie voor de afdeling toetsing en vergunningverlening bedraagt circa 41 fte.

Op basis van de bijgestelde fryske norm worden in 2020 naar verwachting 500 vergunningsaanvragen/ meldingen afgehandeld.

Taakgebied	T&V
Basistaken (incl Besluit VTH)	23,6
Niet inrichtingsgebonden basistaken	0,7
Plustaken provincie	7,1
Plustaken gemeente (incl Briks)	4,5
Overige structurele taken	2,6
Totaal reguliere begroting	38,5
Transitiebegroting	1,9
Coördinatoren	0,8
Totaal	41,1

Tabel 9: Formatie 2020 afdeling TV

Productie aantallen

Categorie inrichting	Aantal vergunningen
Categorie B	259
Categorie C	141
IPPC	21
(oud) Provinciale B	15
(oud) Provinciale C	29
Provincie	35
Totaal	500

Tabel 8: Verwacht aantal vergunningen 2020

Kosten van het programma

Programma	2020	2019
Toetsing en vergunningverlening	Begroting	Begroting
Lasten	3.546.588	2.909.661
Baten		
- Reguliere bijdragen	3.248.505	2.655.473
- Brikstaken	137.616	129.188
- Incidentele opbrengsten	160.466	125.000
Saldo	-	-

Tabel 10: Kosten programma TV

2.3 Programma toezicht en handhaving

Ambities en doelstellingen

De afdeling Toezicht en Handhaving (TH) voert milieutoezicht uit bij bedrijven en houdt toezicht op gebied van bodem, ontgrondingen, vuurwerk, luchtvaart, zwemwater en groene wetten. Het toezicht op BRIKS (Bouwen, Ruimtelijke ordening, Inritten, Kappen (van bomen) en Slopen) voert TH uit voor de provincie en de gemeente Terschelling. Daarnaast onderhoudt de FUMO het milieualarmnummer. Op dit nummer kunnen burgers en bedrijven klachten en calamiteiten 24 uur per dag, 7 dagen per week melden. TH zorgt vervolgens voor een adequate afhandeling van deze klachten en calamiteiten.

Ontwikkelingen

Besluit VTH

Het zwaartepunt van het effect van het Besluit VTH ligt bij afdeling TH. Het besluit regelt het volgende:

- Verschuiving van WABO-taken voornamelijk binnen het milieudomein;
- Per saldo is het voor de FUMO een uitbreiding van de basistaak toezicht bedrijven;
- Uitvoering toezicht en beoordelen meldingen Besluit Bodemkwaliteit definitief door FUMO
- Uitvoeren toezicht en beoordeling meldingen sloop en asbest definitief naar FUMO
- Juridische follow-up van toezicht (handhaving) door de FUMO
- BRIKS-taken bij voormalige provincie bevoegde gezagen vloeien terug naar de gemeenten.

De verwachting is dat met de taken weinig personeel wordt meegeleverd door de deelnemers. De afdeling TH moet het benodigde personeel gaan werven. Op een markt overigens waar schaarste is. Het is dan ook een zorgpunt om goed en voldoende personeel te werven. Er wordt hierbij ingezet op de inzet van trainees.

Verdere ontwikkelingen

Eind 2018 is TH begonnen met realistische programmering van onze controles. Op basis van eigen ervaringscijfers en ervaringen vanuit "onze buurdiensten" zijn plannings opgesteld en wordt strak gestuurd om deze ook daadwerkelijk te realiseren. Deze inzet is in 2019 waardevol gebleken. In 2020 zal de ontwikkeling doorgaan. Waar normgetallen niet reëel zijn of waar we nog niet werken met normgetallen zullen we die evalueren, aanpassen en opstellen. Als de verwachting is dat normgetallen voor specifieke situaties niet werkbaar zijn dan gaan we in overleg met opdrachtgevers over maatwerk. Zo ontstaat gaandeweg meer realisme in de uitvoering en betrouwbaarheid van onze TH-uitvoering bij onszelf en de deelnemers

Wat willen we bereiken?

- de gemaakte (reële) werkafspraken en controles tijdig met voldoende kwaliteit uitvoeren
- meldingen en klachten worden adequaat afgehandeld
- uitvoering van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving volgens de LHS
- onderhouden van de piketregeling
- zo snel mogelijk juiste invulling geven aan de gevolgen van het Besluit VTH
- expertise vergroten en volgen van ontwikkelingen; kortom opbouwen van de FUMO als kennisnetwerk

- samen met onze partners gevolgen van de Omgevingswet en privatisering Bouw (vooral van toepassing op de provincie en gemeente Terschelling) in beeld brengen
- samen met onze partners invulling geven aan de gevolgen

Wat gaan we daarvoor doen?

De medewerkers TH zijn als geen ander bekend met hun werk en betrekken we dus nadrukkelijk in het verder uitdenken en vormgeven van de geschetste ontwikkelingen. Ook zetten we nadrukkelijk in op ontwikkelen, trainen en helpen van medewerkers om vanuit een meer risico- en resultaatgerichte insteek te gaan werken.

We willen uitvoeren wat we hebben afgesproken! Dat betekent dat we verder gaan op het pad van de realistische normen. Die monitoren we en stellen we, aan de hand van onze ervaringen, waar nodig en mogelijk bij.

We willen gaan werken met een risicomatrix en met kengetallen die realistisch zijn en dit bestuurlijk laten vast stellen. We werken met toezichtsplannen voor individuele bedrijven of branches. Afspraken zullen we vooraf goed plannen en monitoren. Afwijkingen zullen we tijdig signaleren en vervolgens bespreken met de deelnemers.

Formatie en taken

De totale beschikbare formatie voor de afdeling toezicht en handhaving bedraagt circa 52 fte. De opbouw hiervan is weergegeven in Tabel 12.

Naar verwachting worden er in 2020 598 reguliere controles uitgevoerd. In de vergadering algemeen bestuur van 29 juni 2018 is besloten om de fryske norm voor wat betreft het aantal reguliere controles los te laten. Op basis van deze losgelaten norm zouden er in 2020 1.435 reguliere controles uitgevoerd moeten worden. Dit verschil wordt enerzijds veroorzaakt door het feit dat het aantal uren per controle waarmee in de fryske norm rekening is gehouden in de praktijk in zijn algemeenheid te laag blijkt. Anderzijds is de fryske norm gebaseerd op een gemiddelde tijd per controle voor een gemiddelde inrichting. In de praktijk wordt op basis van een risico-inschatting relatief vaak bij een complexere inrichting gecontroleerd, waardoor de gemiddelde tijd per controle hoger uitvalt dan de fryske norm.

Formatie 2020

Taakgebied	T&H
Basistaken (incl Besluit VTH)	32,1
Niet inrichtingsgebonden basistaken	3,6
Plustaken provincie	10,6
Plustaken gemeente (incl Briks)	2,2
Overige structurele taken	1,7
Totaal reguliere begroting	50,3
Transitiebegroting	0,3
Coördinatoren	1,8
Totaal	52,4

Tabel 12: Formatie 2020 afdeling TH

Productie aantallen

Categorie bedrijven	Aantal geplande controles
Categorie B	425
Categorie C	98
IPPC	15
Provinciale	60
Totaal	598

Tabel 11: Geplande controles 2020

Wat mag het kosten?

Programma Toezicht en handhaving	2020 Begroting	2019 Begroting
Lasten	4.335.830	3.180.772
Baten		
- Reguliere bijdragen	4.037.748	2.926.584
- Brikstaken	137.616	129.188
- Incidentele opbrengsten	160.466	125.000
Saldo	-	-

Tabel 13: Kosten programma TH 2020

2.4 Programma specialistisch advies

Algemeen

De FUMO heeft kwalitatief goede adviseurs om de deelnemers te ondersteunen op diverse specialistische gebieden. De trend van de afgelopen jaren laat zien dat deelnemers onze specialisten steeds vaker benaderen en erg tevreden zijn over de producten en diensten die geleverd worden. De afdeling Specialistisch Advies heeft op vijf gebieden adviseurs werkzaam, namelijk juridisch, geluid, externe veiligheid, bodem en lucht/geur. Voor een deel wordt het specialisme intern ingezet ter ondersteuning voor de producten van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het andere deel wordt ingezet rechtstreeks voor advisering en dienstverlening aan provincie en gemeenten (zijnde de plustaken).

Kwaliteit en verbinding

Sinds het aanjagen vanuit het ontwikkelprogramma FUMO 2.0 zijn de adviseurs van de afdeling Specialistisch Advies steeds meer in verbinding met onze klanten, de deelnemers van de FUMO. Deels wordt dit ingevuld door regelmatig kantoordagen bij een deelnemer te houden, voor een ander deel wordt dit gedaan door altijd telefonisch contact te zoeken bij een nieuwe opdracht. Afstemmen van de verwachtingen vooraf en bespreken van het product achteraf zijn hierbij belangrijke pijlers. Door de intensievere samenwerking worden we meer gezien als partners om gezamenlijk een oplossing te zoeken voor de actuele knelpunten of vraagstukken. In die samenwerking kunnen we kennis van de lokale situatie namelijk optimaal koppelen aan onze kennis en deskundigheid over de fysieke leefomgeving. Daarnaast wil de afdeling SPA ook met actuele kennis van zaken tijdig en correcte producten en diensten bieden aan de interne klanten. Met uiteindelijk als doel tevreden klanten.

Ofwel wat we willen bereiken is als volgt:

Productie:	We zetten ons in om onze bijdrage aan het Fryslânbrede uitvoeringsprogramma conform afspraak te realiseren.
Tijdigheid:	We zorgen ervoor dat zaken binnen de daarvoor afgesproken termijnen worden afgehandeld.
Kwaliteit:	We leveren kwaliteit en streven naar een verder verbetering daarvan.
Klanttevredenheid:	We streven naar tevreden klanten.

Vanzelfsprekend willen we als afdeling Specialistisch Advies ook checken of ons doel wordt behaald, namelijk kwalitatief goede producten binnen de afgesproken termijn. Hiervoor wordt telefonisch contact gezocht of in gesprek gegaan met de betreffende deelnemer bij oplevering van onze producten en diensten.

Naast het verstevigen van de relatie met onze deelnemers ten aanzien van onze geleverde producten en diensten, willen we ook ontmoetingen organiseren voor uitwisselen van kennis en onderhouden van de contacten. Vandaar dat de afdeling Specialistisch Advies in 2020 ca. vijf kennisbijeenkomsten wil organiseren. Zo blijven deelnemers jaarlijks op de hoogte van de ontwikkelingen in de diverse vakgebieden. Het afgelopen jaar is gebleken dat de waardering van deelnemers ontzettend hoog is bij evaluatie van de kennisdagen.

Omgevingswet

Zoals hiervoor aangegeven beschikt de afdeling Specialistisch Advies over veel expertise. De opgave is vooral om de expertise tijdig in te brengen bij visievorming, planvorming en maatregelen in programma's in het kader van de omgevingswet. Een mooi voorbeeld is de bouwsteen Externe Veiligheid die de afgelopen twee jaar gezamenlijk met deelnemers en FUMO is opgesteld. Hierin heeft de FUMO inhoudelijke inbreng geleverd. Deze bouwsteen is voor de deelnemers belangrijke input voor de omgevingsvisies en omgevingsplannen.

In navolging van deze bouwsteen wordt hier in 2020 vervolg aan gegeven bij een aantal deelnemers met de bouwsteen geluid. De gemeenten hebben aangegeven dit een fijne werkwijze te vinden om zo met de verschillende bouwstenen milieurelevante input te hebben voor de omgevingsvisies. Het blijkt dat met de inhoudelijke inbreng van de FUMO een goede bijdrage wordt geleverd aan betere besluitvorming en betere regels op specialistische gebieden. Voor de uitvoering is dit ook van groot belang om in de toekomst knelpunten hierin te voorkomen. De FUMO zal alle deelnemers dan ook benaderen over de rol en inbreng van de FUMO bij de visievorming en planvorming in het kader van de Omgevingswet. De resultaten hiervan zullen ook zichtbaar gemaakt worden op de website van de FUMO en in kennisbijeenkomsten.

Veranderingen

Vooralsnog is de insteek van het Ministerie van I&M om vanaf 2020 of 2021 de financiering van het specialisme Externe Veiligheid niet langer financieel te ondersteunen. In oktober 2019 komt hier meer helderheid over. Deze Rijksgelden worden jaarlijks toegekend aan de Provincie Fryslân. Vervolgens verstrekt de provincie opdracht aan de FUMO om een deel van de werkzaamheden uit te voeren. In de kaderbrief is hiervoor reeds aandacht gevraagd. Om voldoende kwalitatieve inzet te garanderen conform de kwaliteitscriteria, is de insteek gekozen voor een collectieve opdracht van alle deelnemers aan de FUMO. Deze collectieve opdracht behelst zowel de advisering op gebied van Externe Veiligheid voor gewijzigde of nieuwe ruimtelijke plannen, als het volgen van ontwikkelingen en deze uitdragen in kennisbijeenkomsten en implementeren in werkwijzen. De verwachting is dat het Ministerie in 2020 toch nog een deel van de werkzaamheden Externe Veiligheid financieel gaat ondersteunen. Wanneer meer duidelijkheid hierover is, zal een voorstel over de uitvoering van de totale werkzaamheden bestuurlijk worden geagendeerd.

Energie

Het specialisme waar afgelopen jaren zeer geringe inbreng van de FUMO gevraagd is, betreft advisering op gebied van energie. Als we kijken naar andere omgevingsdiensten, dan is deze constatering bijzonder te noemen. Daar wordt vanuit omgevingsdiensten volop ingezet op duurzaamheid en energie. Voor de FUMO zal in de nieuwe visie onderzocht worden wat de deelnemers verwachten van de FUMO op dit gebied zodat eventuele investeringen hierin op gebied van personeel en kennis dit ook rendement voor de deelnemers oplevert.

Impact besluit VTH

Als gevolg van de implementatie van het besluit VTH zal bij de afdeling Specialistisch advies met name extra juridische ondersteuning nodig zijn op het gebied van handhavingzaken. Het gaat hierbij met name om het voornemen tot het opleggen van een last onder dwangsom en eventuele verdere handhavingstrajecten. Daarnaast levert de afdeling specialistisch advies ook ondersteuning bij de uitvoering van de extra bodem en asbesttaken. Ook de groei van het inrichtingenbestand zorgt voor meer werk voor de afdeling specialistisch advies. De verwachting is dat dit leidt een uitbreiding van de taken van de afdeling specialistisch advies met minimaal 4 fte.

Formatie en taken

De totale beschikbare formatie voor de afdeling specialistisch advies bedraagt circa 29 fte. De formatie is als volgt opgebouwd:

Taakgebied	Specialistisch advies
Basistaken (incl Besluit VTH)	15,2
Niet inrichtingsgebonden basistaken	1,0
Plustaken provincie	1,9
Plustaken gemeente (incl Briks)	5,0
Overige structurele taken	5,2
Totaal reguliere begroting	28,3
Transitiebegroting	0,5
Coördinatoren	0,5
Totaal	29,3

Tabel 14: Formatie 2020 afdeling SPA

Wat mag het kosten?

Programma Specialistisch advies	2020 Begroting	2019 Begroting
Lasten	2.921.713	2.021.332
Baten		
- Reguliere bijdragen	2.258.780	1.326.778
- Externe veiligheid	342.000	342.000
- Incidentele opbrengsten	320.933	352.554
Saldo	-	-

Tabel 15: Kosten 2020 programma SPA

2.5 Programma bedrijfsvoering (incl Management)

Ambities en doelstellingen

Het programma bedrijfsvoering is gericht op alle ondersteunende activiteiten om het primair proces en de FUMO-organisatie soepel te laten verlopen. Dat betreft de zogenaamde PIOFACH taken: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting. De afdeling Bedrijfsvoering voert deze ondersteunende taken uit. Binnen afdeling bedrijfsvoering is ook de strategische advisering en het accountmanagement gesitueerd. Het management van de FUMO bestaat uit de directeur en 4 afdelingshoofden.

De werkzaamheden binnen bedrijfsvoering worden deels met eigen systemen en door eigen medewerkers uitgevoerd, maar voor P&O, huisvesting, facilitaire zaken, financiën en ICT wordt ook gebruik gemaakt van diensten van de gemeente Leeuwarden en de provincie Fryslân. Hiervoor zijn dienstverleningsovereenkomsten gesloten. In de loop van 2019 zal een nieuwe overeenkomst met de provincie worden afgesloten. De omvang van de af te nemen diensten wordt minder en daardoor ontstaat een voordeel ten opzichte van de begroting. Dit voordeel van circa € 50.000 is verwerkt in deze ontwerpbegroting.

Ontwikkelingen

Formatie ontleend aan kaderbrief

In de kaderbrief is al aangekondigd dat voor een aantal taken en functies geen formatie in de begroting 2019 was opgenomen. Dit betreft de volgende beheersmatige taken. Deze functies zijn opgenomen in de formatie van 2020.

Functie	FTE
Medewerker archivering (DIV)	1
Preventiemedewerker	0,15
Functionaris Gegevensbescherming	0,2
Totaal	1,35

Tabel 16: Formatie bedrijfsvoering ontleend aan kaderbrief

Bedrijfsscan

Begin 2019 is een scan gemaakt van de afdeling Bedrijfsvoering. Het doel van deze scan is om te bepalen of de huidige organisatie kwantitatief en kwalitatief toereikend is. Uit deze scan is naar voren gekomen dat op een aantal onderdelen versterking noodzakelijk is. Het betreft de volgende functies:

Functie	FTE
Algemene bestuursondersteuning	1
Versterking analyse en implementatie	1
Versterking ICT	1
Versterking Inname en Voorbereiding	0,5
Totaal	3,5

Tabel 17: Versterking bedrijfsvoering

Onderbouwing:

Er zijn meerdere ontwikkelingen die impact hebben op de FUMO. Daarbij kan gedacht worden aan de Omgevingswet. De vertaling van deze ontwikkelingen en de implementatie van mogelijke maatregelen is een onderbelichte taak geweest binnen de FUMO. Gevolg is dat FUMO op veel punten niet goed genoeg is voorbereid op de dingen die komen gaan. Daarom is er behoefte aan extra menskracht.

De FUMO wordt steeds afhankelijker van ICT voor de operationele en ondersteunende processen. Om op een goede wijze ICT-ontwikkelingen en specifieke behoeften te kunnen beoordelen en te kunnen afhandelen, is binnen de FUMO behoefte aan ICT versterking.

Besluit VTH

De implementatie van het Besluit VTH heeft impact op bedrijfsvoering in zijn algemeenheid en meer specifiek op het aandachtsgebied P&O. Daarom is de formatie voor P&O-taken met 0.5 fte uitgebreid in voorliggende ontwerpbegroting.

Formatie

De formatie voor bedrijfsvoering bedraagt 21.6 FTE, die als volgt over de deelgebieden is verdeeld.

Deelgebied	FTE
Personeel (P)	1,50
Informatievoorziening (I)	6,59
Organisatie (O)	4,68
Financiën (F)	3,00
Administratieve organisatie (A)	3,35
Communicatie (C.)	1,00
Kwaliteit	1,00
Intake	0,50
Totaal	21,6

Tabel 18: Formatie bedrijfsvoering 2020

In de begroting wordt hiernaast ook nog rekening gehouden met een flexibele schil van 1.5 FTE. Deze flexibele schil is ook opgevoerd in de begrotingswijziging 2019. De reden hiervoor is dat voor afdeling bedrijfsvoering slechts een beperkt budget beschikbaar was voor vervanging tijdens ziekte of voor vervanging wegens andere redenen. Het budget voor 1.5 fte flexibele schil is nodig om deze kosten te kunnen opvangen. Het budget dient ervoor dat de processen die benodigd zijn om de basis op orde te krijgen en te houden door kunnen lopen, ook wanneer wegens ziekte of andere redenen het hiervoor aangemerkte personeel niet beschikbaar is.

Aandachtspunten per deelgebied

Voor de deelgebieden zijn voor 2020 de volgende aandachtspunten benoemd:

Bestuur en Beleid:

- Herijken visie 2021 – 2025. Naast de inzet van interne medewerkers op dit onderwerp, is in de begroting ook rekening gehouden met € 50.000 aan kosten voor externe ondersteuning. Deze is opgenomen onder de ontwikkelkosten.

ICT:

- Ontwikkelen van een strategische visie op ICT en vertalen naar onder meer het gewenste applicatielandschap.
- Omgevingswet: De aansluiting op het digitale stelsel vereist een organisatie die geheel digitaal kwalitatieve, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. De infrastructuur die de FUMO nu heeft, is gericht op de huidige manier van werken, en zal dus moeten worden aangepast. Dit is opgenomen in de impactanalyse omgevingswet en financieel vertaald in de implementatiekosten voor de omgevingswet.
- Informatiebeveiliging: Informatiebeveiliging is van groot belang. Informatiebeveiliging gaat over fysieke -, organisatorische - en technische maatregelen. In de Baseline informatiebeveiliging gemeenten (BIG) staat op hoofdlijnen beschreven op welke manier gemeenten hun informatiebeveiliging inrichten.
- Inregelen ontsluiting informatie naar deelnemers
- Realiseren en beheren van een volledig en actueel archief

P&O:

- Het beoordelen en mogelijk herontwerpen van de organisatiestructuur als gevolg van de ontwikkeling in gestelde eisen en formatie uitbreiding.
- In 2020 wordt (opnieuw) een werkbelevingsonderzoek uitgevoerd, waarbij onder meer wordt getoetst of de verbeterpunten uit het eerdere onderzoek zijn gerealiseerd
- Werving en selectie: De FUMO zet in op het aantrekken en intern opleiden van young professionals.
- Doorontwikkeling HR gesprekscyclus.
- Evalueren van introductie WNRA.
- Aantrekkelijk werkgeverschap.
- Opstellen jaarlijks opleidingsplan
- Duurzame inzetbaarheid.
- Loopbaan en mobiliteit

Communicatie:

- Professionalisering communicatie: zichtbaarheid en herkenbaarheid op een eigentijdse manier.
- Opstellen persberichten van beeldbepalende uitvoeringstaken;
- Versterken communicatie via sociale media;
- Bijdrage leveren aan organisatie kennisbijeekkomsten, nieuwsbrieven, etc.
- Vernieuwen website

Financiën/ Planning en Control:

- Focus op betrouwbare sturings- en verantwoordingsoverzichten. Hiervoor is het nodig dat de onderliggende data voldoende betrouwbaar zijn.
- Komen tot nieuwe normen en kengetallen. Het doel is om de producten uit de PDC goed te beschrijven en hiervoor duidelijke normen te ontwikkelen, zie hiervoor ook paragraaf 2.1, onder 'Impact Besluit VTH.'

Wat mag het kosten?

Programma Bedrijfsvoering	2020 Begroting	2019 Begroting
Lasten	5.664.184	4.571.415
Baten		
- Reguliere bijdragen	5.664.184	4.571.415
	-	-
Saldo	-	-

Tabel 19: Kosten bedrijfsvoering 2020

3. De financiële begroting 2019

3.1 Uitgangspunten

Voor de financiële begroting is voor de loon- en prijsindexatie de verwachting van het Centraal Plan Bureau (CPB) gevolgd:

<i>Indexering</i>	Index/jaar
	2020
Loonvoet sector overheid	4.0
Prijs netto materiële overheidsconsumptie (imoc)	1,7
Gewogen gemiddelde	3,5

De lasten in de begroting van de FUMO zijn voor 80% gerelateerd aan de loonvoet sector overheid en voor 20% aan de prijs netto materiële overheidsconsumptie. Hiermee wordt de gemiddelde index van de FUMO voor 2019 3,5%. In geld bedraagt dat ten opzichte van 2019 circa € 500.000.

Kostennormering

In de reguliere begroting is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten.

Uitgangspunten:

- De indexering bedraagt 4% op de loonkosten en 1.7% op de materiele kosten.
- De flexibele schil voor het primair proces bedraagt 15%.
- Productiviteitsnorm van 1340 uur
- Per coördinator 350 uur als indirecte uren opgenomen. Hiernaast is als gevolg van de implementatie van het besluit VTH 1 fte coördinatie toegevoegd aan de formatie.
- Inrichtingenbestand (bedrijvenlijst) per 1 januari 2019, plus de in het kader van het besluit VTH ingebrachte bedrijven, vormt de basis voor de basistaken
- Aantal inrichtingen x Aangepaste Fryske Norm = aantal uren basistaken
- Verwachte afname plusuren x integraal uurtarief = deelnemersbijdrage plustaken
- Opnemen van jaarlijks € 642.000 aan incidentele opdrachten

3.2 Overzicht van baten en lasten

Het totaal overzicht van de reguliere baten en lasten is hieronder in vergelijking met 2019 weergegeven.

Reguliere begroting (Bedragen x € 1000)	Begroting 2019 (excl wijziging)	Begroting 2020	Vershil
Lasten			
Personeelskosten	10.760	13.601	2.840
Overige personeelskosten	439	870	431
Kapitaallasten	121	28	-93
Wagenpark	119	160	41
Huisvesting	649	675	26
Administratie	36	52	16
ICT	281	380	99
Overige kosten	108	174	66
Onvoorzien	120	120	0
Ontwikkelkosten	50	100	50
Implementatie omgevingswet	0	308	308
Totale lasten	12.683	16.468	3.785
Baten			
Baten uit extra opdrachten	603	642	39
Deelnemersbijdrage	12.080	15.826	3.746
Totale baten	12.683	16.468	3.785
Saldo baten en lasten	0	0	0

Tabel 20: Reguliere begroting 2020

Toelichting op de financiële begroting

De begroting 2020 stijgt ten opzichte van de begroting 2019 (excl. wijzigingen) qua omvang met € 3.8 mln. tot € 16.5 mln. Dit is inclusief de ontwikkelingen genoemd in paragraaf 1.2 en inclusief circa € 0,5 miljoen voor loon- en prijsindexatie. Per saldo stijgt de deelnemersbijdrage met € 3.8 mln. tot € 15.8 mln.

Hieronder worden de verschillende posten toegelicht.

Lasten

Personeelskosten

In Tabel 21 een specificatie van de personeelskosten opgenomen.

Reguliere begroting (Bedragen x € 1000)	Begroting 2019 (excl wijziging)	Begroting 2020	Vershil
Personeelskosten			
Personeelskosten primair proces	7.866	10.222	2.356
Personeelskosten management	570	580	10
Personeelskosten bedrijfsvoering	1.281	1.744	463
DVO Provincie	808	790	-18
DVO Leeuwarden	207	236	29
Detachering Wetterskip	28	28	-
Totaal personeelskosten	10.760	13.601	2.840

Tabel 21: Specificatie personeelskosten

Personeelskosten primair proces

De personeelskosten primair proces bestaan uit salariskosten en kosten van inhuur. De kosten stijgen als gevolg van:

- De implementatie van het besluit VTH (groei basistaken en hierdoor daling plustaken) en de verwerking van de vierde tranche van het activiteitenbesluit. De formatie groeit als gevolg hiervan met ca 20 fte. Het effect op de loonkosten van het primaire proces bedraagt ca € 1.7 mln.
- De eerder genoemde indexering. Hierin is ook de bijstelling van de gemiddelde loonkosten meegenomen, zoals deze beschreven is in de begrotingswijziging 2019. Het totale effect hiervan is ca € 0.6 mln

Personeelskosten management en bedrijfsvoering

De loonkosten bedrijfsvoering bestaan uit salariskosten en kosten van inhuur. De kosten stijgen als gevolg van indexeringen en de versterking zoals beschreven in paragraaf 2.5.

Het percentage overheadfuncties op de totale formatie blijft met 21.6% binnen de hiervoor gestelde norm van 24%.

DVO provincie en Leeuwarden en detachering wetterskip.

De kosten van de DVO van de provincie zijn licht neerwaarts bijgesteld als gevolg van verwachte wijzigingen in de afname van diensten. De kosten inzake de DVO Leeuwarden zijn naar boven bijgesteld als gevolg van stijging in de afname van diensten door implementatie van het Besluit VTH. (meer medewerkers betekent bijvoorbeeld meer loonstroken en uitgebreidere personeelsadministratie). De kosten inzake detachering Wetterskip veranderen naar verwachting niet.

Overige personeelskosten

Onder de overige personeelskosten vallen onder meer de kosten voor opleiding en vorming, kosten voor secundaire arbeidsvoorwaarden en reis- en verblijfkosten. De post secundaire arbeidsvoorwaarden wordt in deze begroting verhoogd, waarbij deze direct wordt gerelateerd aan de personeelskosten (1.2% van de personeelskosten, overeenkomstig het percentage van de WerkKosten Regeling (WKR). Ook zijn hier de kosten voor een werkbelevingsonderzoek (€ 15.000) en outplacement (€ 0.2.mln) opgenomen.

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan in principe uit afschrijvingskosten en financieringskosten (rente). De kapitaallasten worden € 93.000 neerwaarts bijgesteld ten opzichte van de begroting 2019. Oorzaak is het feit dat de verbouwing wordt uitgesteld tot 2020, waardoor de afschrijvingslasten pas in 2021 zullen stijgen.

Wagenpark

De kosten voor het wagenpark stijgen als gevolg van indexaties en als gevolg van uitbreiding van het wagenpark vanwege de implementatie van het Besluit VTH.

Huisvesting

De kosten voor huisvesting stijgen voornamelijk door het opnemen van kosten voor het updaten van het RI&E-beleid.

Administratie

De administratiekosten worden hoger door het opnemen van kosten voor de uitvoering van de verbijzonderde interne controle. Deze werkzaamheden waren tot op heden niet goed geborgd binnen de organisatie.

ICT

De ICT-kosten stijgen door uitbreiding van het aantal licenties als gevolg van het besluit VTH en ook als gevolg van de stijging van de licentiekosten van nieuwe applicaties, zoals Digitale Checklisten, die ervoor moeten zorgen dat de medewerkers in het primaire proces de werkzaamheden efficiënter uit kunnen voeren.

Overige kosten

De overige kosten stijgen als gevolg van het opnemen van budget voor (concern)communicatie en representatiekosten. (zie hiervoor ook de begrotingswijziging 2019). Ook zijn hier kosten voor meetapparatuur opgenomen, die benodigd zijn als gevolg van de implementatie van het besluit VTH.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven is de post onvoorzien opgenomen. Deze is niet gewijzigd ten opzichte van 2019.

Budget voor ontwikkelkosten

In de begroting 2019 is € 50.000 aan ruimte opgenomen voor nieuwe ontwikkelingen. Uit dit budget is onder meer het project AVG betaald (€ 35.000). Voor 2020 is dit bedrag verhoogd met € 50.000 voor kosten inzake het herijken van de visie.

Implementatie omgevingswet

Voor de implementatie van de omgevingswet is € 308.000 opgenomen. Deze kosten worden op basis van de bijdrage aan de basistaken onder de deelnemers verdeeld.

Baten

Bijdragen uit extra opdrachten

Vanaf 2019 wordt in het meerjarenperspectief jaarlijks rekening gehouden met opbrengsten uit incidentele opdrachten. De afgelopen jaren is gebleken dat buiten de afspraken in de dienstverleningsovereenkomsten extra baten uit incidentele opdrachten worden verkregen. Ook is de inzet aan ontwikkelprogramma's opgenomen als incidentele baten bij de afdelingen. De bijdragen uit incidentele opdrachten zijn verhoogd wegens de stijging van de integrale kostprijs. In de begroting is hiermee zowel aan de lastenkant (formatie), als aan de batenkant rekening gehouden. Wanneer blijkt dat de omvang aan incidentele opdrachten niet wordt gehaald conform de begroting, zal de flexibele inzet gedurende het jaar naar rato worden verlaagd.

Deelnemersbijdrage

De deelnemersbijdrage voor de reguliere begroting stijgt met € 3.7 mln. De deelnemersbijdragen bestaan uit de volgende bijdragen:

- Basistaken
- Eventuele plustaken
- Collectieve opdrachten
- Implementatie van de omgevingswet.

De bijdrage voor de basistaken is afhankelijk van het aantal inrichtingen. In bijlage 1 is een specificatie per deelnemer opgenomen. In onderstaande tabel is het aantal inrichtingen per categorie opgenomen. Er is een sterke toename te zien in het aantal categorie B-inrichtingen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de inbreng van (resterende) basistaken in het kader van de implementatie van het Besluit VTH.

Categorie	Aantal inrichtingen 2020	Aantal inrichtingen 2019 (voor wijziging)
Categorie B	2.593	1.333
Categorie C	703	702
Categorie IPPC	107	157
Vml Provinciale B	77	72
Vml Provinciale C	74	74
Provinciaal	52	51
Totaal	3.606	2.389

Tabel 22: Aantal inrichtingen per type 2019-2020

De bijdrage voor de plustaken (aanvullende taken) wordt bepaald op basis van de afgesproken uren. In onderstaande tabel is een specificatie van de plusuren per deelnemer opgenomen.

Deelnemer	Plusuren 2020	Plusuren 2019 (voor begr wijziging)
Achtkarspelen	315	300
Ameland	179	178,5
Dantumadiel	300	459
De Fryske Marren	160	738
Harlingen	1.350	2034
Heerenveen	459	459
Leeuwarden	2.662	1000
Noard-East Fryslân	1.350	2191
Ooststellingwerf	20	0
Opsterland	18	0
Schiermonnikoog	16	47
Smallingerland	541	533
Sudwest Fryslân	46	37
Terschelling*	6.094	6302,5
Tytsjerksteradiel	754	535
Vlieland	300	385,5
Waadhoeke	1.100	1645
Weststellingwerf	14	0
Provincie Fryslân	26.335	29980
Externe veiligheid	2.680	3600
Totaal	44.693	50.425

Tabel 23: Overzicht plusuren 2019 - 2020

Collectieve opdrachten

FUMO is toegetreden tot het landelijke kernteam EED (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) en coördineert de EED-taken voor de deelnemers. Voor 2020 wordt de inzet geraamd op 150 uur, gelijk aan 2019.

Daarnaast is 1.000 uur opgenomen aan collectieve opdrachten. De in totaal 1150 uur zijn naar rato van de deelnemersbijdrage voor basistaken over de deelnemers verdeeld. Indien gemeenten niet aan collectieve opdrachten deel willen nemen, dan is dat mogelijk. Dit betekent dan ook dat die gemeenten eveneens niet meedoen aan andere zaken die onder deze uren vallen.

Integraal uurtarief en gedifferentieerde tarieven

Het integrale uurtarief voor basistaken bedraagt voor 2020 € 102.70.

Voor aanvullende taken worden gedifferentieerde tarieven gehanteerd conform het besluit van het algemeen bestuur op 29 juni 2015. Deze tarieven zijn als volgt:

Omschrijving	Uitvoering	Tarief
Tariefgroep 1	Schaal 6-7	€ 84,50
Tariefgroep 2	Schaal 8-9	€ 93,00
Tariefgroep 3	Schaal 10	€ 108,50
Tariefgroep 4	Schaal 11	€ 119,50

Tabel 24: Tariefstelling plusuren 2020

In bijlage 1 is de uitwerking van de bijdragen per deelnemer opgenomen (zowel voor de reguliere begroting als de transitiebegroting).

3.3 Financieel meerjarenperspectief

In Tabel 25 is het financieel meerjarenperspectief opgenomen van de reguliere begroting

Meerjarenperspectief reguliere begroting (Bedragen x€ 1000)	2019 (excl wijziging)	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten						
Personeelskosten	10.760	13.601	13.601	13.601	13.601	13.601
Overige personeelskosten	439	870	870	870	870	870
Kapitaallasten	121	28	121	121	121	121
Wagenpark	119	160	160	160	160	160
Huisvesting	649	675	660	660	660	660
Administratie	36	52	52	52	52	52
ICT	281	380	380	380	380	380
Overige kosten	108	174	174	174	174	174
Onvoorzien	120	120	120	120	120	120
Ontwikkelkosten	50	100	50	50	50	50
Implementatie omgevingswet	0	308	153	0	0	0
Totale lasten excl indexering	12.683	16.468	16.341	16.188	16.188	16.188
Indexering	0	0	572	1.139	1.705	2.272
Totale lasten incl indexering	12.683	16.468	16.913	17.327	17.893	18.460
Baten						
Baten uit extra opdrachten excl indexering	603	642	642	642	642	642
a Deelnemersbijdrage excl indexering	12.080	15.826	15.699	15.546	15.546	15.546
Indexering	0	0	572	1.139	1.705	2.272
Totale baten	12.683	16.468	16.913	17.327	17.893	18.460
Saldo baten en lasten reguliere begroting	0	0	0	0	0	0

Tabel 25: Meerjarenperspectief reguliere begroting 2020 - 2024

Met de gehanteerde uitgangspunten en het afzonderlijk opnemen van de tijdelijke extra kosten in een aparte transitiebegroting vertonen de kosten en deelnemersbijdragen in het meerjarenperspectief 2020-2024 een stabiel beeld. De jaarlijkse bijdrage voor de transitiebegroting bedraagt in de periode 2019-2022 € 983.000 per jaar.

In Tabel 26 is het meerjarenperspectief van de deelnemersbijdrage, inclusief bijdrage voor de transitiebegroting, opgenomen.

Meerjarenperspectief incl transitiebegroting	2019 (excl wijziging)	2020	2021	2022	2023	2024
a Deelnemersbijdrage excl indexering	12.080	15.826	15.699	15.546	15.546	15.546
b Bijdrage transitiebegroting	983	983	983	983	-	-
c = a + b Totale deelnemersbijdrage	13.063	16.809	16.682	16.529	15.546	15.546

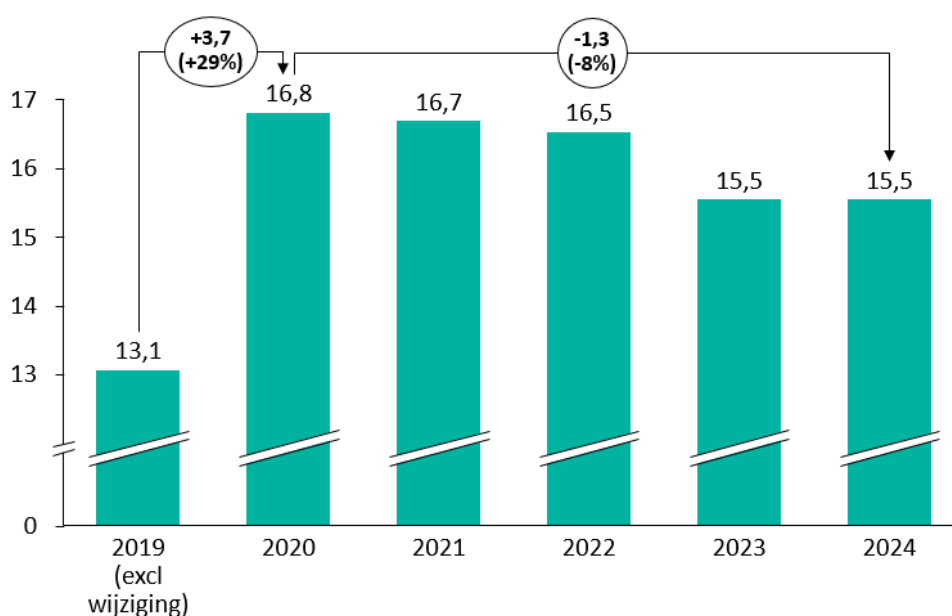
Tabel 26: Meerjarenperspectief 2020 – 2024 incl. transitiebegroting

Hierbij wordt opgemerkt dat het lastig is om te voorspellen wat de ontwikkeling van de deelnemersbijdrage zal worden. Gezien het feit dat de taken van de FUMO sterk afhankelijk zijn van overheidsbeleid, kunnen als gevolg hiervan wijzigingen optreden, die impact hebben op de FUMO. Hierbij kan gedacht worden aan de impact van het beleid rondom ZZS (Zeer Zorgwekkende Stoffen) en de impact van de LHS (Landelijke Handhavingstrategie).

In ieder geval is helder dat de huidige bijdrage in de transitiebegroting vanaf 2023 vervalt. Daarnaast vervalt vanaf 2022 de bijdrage die wordt gevraagd voor de implementatie van de omgevingswet. In Figuur 2 is de verwachte ontwikkeling van de totale deelnemersbijdrage (regulier + transitie) weergegeven. Dit betreft de ontwikkeling exclusief indexeringen.

In 2020 is de stijging zichtbaar, die grotendeels wordt veroorzaakt door de implementatie van het Besluit VTH. Hierdoor stijgt de bijdrage naar € 16.8 mln. De verwachting is dat de totale bijdrage in 2024 met € 1.3 mln. (8%) is gedaald tot € 15.5 mln., vooral als gevolg van het vervallen van de bijdrage aan de transitiebegroting.

Figuur 2: Verwachte ontwikkeling deelnemersbijdrage 2019 – 2024 (bedragen x € 1 mln.)

3.4 Geprognosticeerde balans en toelichting

Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2020	31-12-2019	Passiva	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa			Eigen vermogen	854.000	527.000
Financieel vast actief	0	0	Vreemd vermogen		
Materiele vaste activa	442.000	65.000	Lening	2.500.000	2.500.000
	442.000	65.000		2.500.000	2.500.000
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Overige vorderingen en overlopende activa	1.368.900	1.868.900	Crediteuren en overlopende passiva	600.000	600.000
Liquide middelen	2.143.100	1.693.100			
	3.512.000	3.562.000			
Totaal	3.954.000	3.627.000	Totaal	3.954.000	3.627.000

Tabel 27: Geprognosticeerde balans

In de geprognosticeerde balans zijn de verwachte gevolgen van de exploitatiebaten en –lasten verwerkt. De implementatiekosten zijn, conform de in de concept-jaarrekening 2018 gevolgde systematiek, als overlopend actief opgenomen, omdat het hier een vordering op de deelnemers betreft. In 2018 is voor de vooruitbetaalde uitgaven een lening aangetrokken.

4. Transitiebegroting

4.1 Uitgangspunten transitiebegroting

De transitiebegroting bestaat uit posten waarvan de kosten tijdelijk hoger zijn dan de in de reguliere begroting gehanteerde uitgangspunten. De kosten zijn tijdelijk hoger om de basis op orde te krijgen.

De algemene uitgangspunten betreffen:

- Voorfinanciering door de FUMO
- Maximaal vier jaar
- Financiering door bijdrage deelnemers over vier jaar
- Kosten worden over de deelnemers verdeeld op basis van de verhouding van de basis- en plustaken

In de eerdere begrotingen van de FUMO zat in de reguliere begroting al een tijdelijke kostencomponent opgenomen. Dat betrof de implementatiekosten. Deze post is vanaf 2019 in de transitiebegroting opgenomen.

Wijze van financiering transitiekosten

De totale transitiekosten worden geëgaliseerd en zijn als een langlopende vordering van FUMO op de deelnemers op de balans van de FUMO opgenomen. Deze kosten worden op basis van de verhouding van de basis- en plustaken in de jaren 2019 tot en met 2022 bij de deelnemers in rekening gebracht.

Financieel overzicht

Transitiebegroting (Bedragen x€ 1000)	2019	2020	2021	2022	Totaal transitiebegroting
Lasten					
Loonkosten primair proces (productiviteit)	167	56	-	-	223
Loonkosten primair proces (flexibele schil)	226	226	-	-	452
Extra onvoorzien	60	60	60	-	180
Opbouwen weerstandsvermogen	327	327	327	-	981
Implementatiekosten (oud)	647	453	453	453	2.006
Totaal lasten exclusief indexering	1.427	1.122	840	453	3.842
Indexering	-	28	31	32	91
Totaal lasten inclusief indexering	1.427	1.150	871	485	3.933
Bijdrage per jaar (gedurende 4 jaar)					983

Tabel 28: Transitiebegroting meerjarig

4.2 Toelichting op transitiebegroting

Loonkosten primair proces, productiviteit

De gerealiseerde productiviteit bedraagt gemiddeld circa 1.200 uur bij de FUMO. Vanaf 2018 wordt de productiviteit stapsgewijs verhoogd tot 1.340 uur in 2021. In 2019 wordt uitgegaan van 1.280 uur en 2020 van 1.320 uur. De verwachte extra kosten hiervoor van € 167.000 in 2019 en € 56.000 in 2020 zijn in de transitiebegroting verwerkt.

Loonkosten primair proces, flexibele schil

Voor de jaren 2019 en 2020 wordt nog rekening gehouden met een flexibele schil van 25% voor het primair proces.

Onvoorzien

Voor 2019 tot en met 2021 is rekening gehouden met meer onzekerheid in de begroting waardoor de post onvoorzien op € 180.000 is begroot. Het verschil met het in de reguliere begroting opgenomen bedrag voor onvoorzien van € 60.000 is in de transitiebegroting opgenomen.

Opbouw weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen moet in overeenstemming met de risico's zijn. Het kader hiervoor zal worden opgenomen in een nota weerstandsvermogen en risicomanagement. De omvang is bepaald op basis van een risico-inventarisatie. Zie bijlage 4.

De opbouw om tot de benodigde omvang te komen is in de transitiebegroting opgenomen.

Implementatiekosten (oud)

De implementatiekosten (ontwikkelingskosten) van de FUMO zijn eenmalige kosten die aan de implementatie van de FUMO zijn gerelateerd en bestaan uit ICT-kosten en algemene implementatiekosten, en de ontwikkelkosten van FUMO 2.0.

Het verloop van de van de implementatiekosten zoals in voorgaande jaren is bepaald gaat als volgt:

	2019	2020	2021	2022
Algemene implementatiekosten oud	193.552			
Implementatiekosten FUMO 2.0	365.000	365.000	365.000	365.000
ICT implementatiekosten oud				
Aanvulling ICT implementatiekosten (LIS)	88.000	88.000	88.000	88.000
	646.552	453.000	453.000	453.000

Tabel 29: Verloopoverzicht implementatiekosten (oud)

Indexering

Voor de variabele lasten in de transitiebegroting is rekening gehouden met indexering.

5. Paragrafen

5.1 Paragraaf bedrijfsvoering

Verwezen wordt naar het programma bedrijfsvoering en de toelichting daarop.

5.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt beschreven in welke mate de weerstandscapaciteit toereikend is om eventuele risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen. Hiervoor is de algemene reserve en de post onvoorzien beschikbaar. Als blijkt dat deze capaciteit niet voldoende is om de gekwantificeerde risico's die zich kunnen voordoen te dekken dan is de FUMO aangewezen op een extra bijdrage van de deelnemers.

Bepalingen in de Gemeenschappelijke Regeling FUMO

In artikel 29 van de GR FUMO zijn bepalingen opgenomen over de vorming van een weerstandsvermogen. Een batig rekeningsaldo wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen, dat ten hoogste 10% van de jaaromzet bedraagt. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de jaaromzet, wordt het meerdere uitgekeerd naar rato van de bijdragen van de deelnemers. Een nadelig rekeningsaldo in enig jaar wordt ten laste gebracht van de deelnemers naar rato van hun bijdragen voor zover het niet geheel of gedeeltelijk ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht.

Nota weerstandsvermogen

In de visie van de FUMO is aangegeven dat de FUMO een stabiele en heldere begroting moet krijgen. Onderdeel daarvan is dat fluctuaties en risico's door de FUMO zelf kunnen worden opgevangen. Hiervoor is een weerstandsvermogen nodig.

Begin 2018 is een nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement met een geactualiseerde risico-inventarisatie opgesteld waarin de uitgangspunten voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen zijn aangegeven. In de bestuursconferentie van 25 januari 2018 is ingestemd (richting gegeven) met het vormen van een weerstandsvermogen door het in drie jaar tijd op te bouwen.

Uit de risico-inventarisatie (zie bijlage 4) blijkt dat de FUMO een weerstandsvermogen nodig heeft van € 1.023.750. Omdat dit slechts marginaal afwijkt van eerdere risico-inventarisaties is de post opbouw weerstandsvermogen gelijk gebleven. Deze lasten zijn in de transitiebegroting opgenomen.

Kengetallen

In de verslaggevingsvoorschriften (het BBV) is aangegeven dat enkele kengetallen moeten worden opgenomen in de begroting (en jaarstukken).

Kengetallen

	2020	2019
Netto schuld quote	-3%	-3%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-3%	-3%
Solvabiliteitsratio	22%	15%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%
ontwikkeling EMU saldo	450.000	204.000

Tabel 30: Overzicht kengetallen

De netto schuld quote betreft de omvang van de schulden ten opzichte van de totale baten in de begroting. De solvabiliteitsratio geeft het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen aan. Het EMU (Europese Monetaire Unie)-saldo, ook wel begrotingssaldo van de rijksoverheid en de decentrale overheden genoemd, is de optelsom van alle inkomsten en uitgaven.

5.3 Paragraaf financiering

De FUMO is als Gemeenschappelijke Regeling op basis van de Wet FIDO verplicht om in de begroting en de jaarrekening een paragraaf financiering op te nemen. Daarin worden ontwikkelingen opgenomen over de kasgeldlimiet, de rente-risiconorm, de verwachte af- of toename van geldleningen of uitzettingen en het beleid ten aanzien van treasury.

De FUMO wordt gefinancierd doordat de bijdrage van deelnemers per kwartaal vooruit wordt betaald. Voor eventuele investeringen kunnen daarnaast leningen worden aangetrokken. Eind november 2017 is een lening van € 2,5 miljoen aangetrokken om het ontwikkelprogramma FUMO 2.0 en de uitgaven van het automatiseringsproject LIS (Leef informatiesysteem) te financieren. De lening betreft een zogenaamde roll over lening en heeft een looptijd van 3 jaar (tot eind november 2020). Van het bedrag van € 2,5 miljoen is gedurende deze looptijd een bedrag van € 500.000 niet aflosbaar. Omdat de rente variabel is en er momenteel sprake is van een negatieve rente is het volledige bedrag aangetrokken. Op basis van de investeringsprognose en de ontwikkeling van de financiële vaste activa (vordering op de deelnemers in verband met nog te ontvangen bijdragen voor ontwikkelingsprogramma FUMO 2.0 en het project LIS) is de verwachting dat het bedrag van € 2,5 miljoen voldoende moet zijn tot en met 2020.

De kasgeldlimiet betreft het bedrag dat de FUMO kortlopend mag financieren voor het doen van investeringen. Volgens de Uitvoeringsregeling van de Wet Fido is dit een percentage van 8,5% van de begroting. Dit komt overeen met circa € 1,2 miljoen. Deze ruimte is tot nog toe niet gebruikt.

In het treasury statuut is aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen. Dit beleid houdt o.a. in dat geldleningen alleen worden aangegaan voor de taken van de FUMO en voor zover er geen andere financieringsbronnen (bijvoorbeeld reserves) aanwezig zijn. Bij het uitzetten van (eventuele) overtollige middelen gelden strikte voorwaarden, waarbij het gebruik van derivaten niet is toegestaan. Overigens is de mogelijkheid hiertoe al flink beperkt doordat ook de FUMO verplicht valt onder het schatkistbankieren. Voor de FUMO betekent dit dat alle overtollige middelen boven € 250.000 verplicht moeten worden afgedragen aan de schatkist.

Bijlage 1: Bijdragen per deelnemer

In bijlage 1 zijn drie tabellen opgenomen met specificaties van de deelnemersbijdrages. Als eerste is een totaalspecificatie opgenomen van de deelnemersbijdrage 2020.

Als tweede is een specificatie opgenomen van de ontwikkeling van de deelnemersbijdrage 2020 ten opzichte van 2019.

Als derde is een mutatieoverzicht opgenomen, waarin de verschillen worden verklaard tussen de deelnemersbijdrage in de oorspronkelijke begroting 2019 en de ontwerpbegroting 2020.

Als laatste zijn overzichten opgenomen van het aantal basistaakbedrijven per categorie, de kostprijzen per categorie en van de prijsstelling van de plustaken.

Specificatie bijdrage per deelnemer

Begroting 2020 (a = b + c)

Deelnemer	Totale bijdrage						b	c
		Basistaken	Plustaken	Overige opbrengsten	Collectieve opdrachten	Implementatie omgevingswet	Totaal reguliere begroting	Transitie-begroting
Achtkarspelen	391.775	321.173	34.178	-	3.616	9.135	368.102	23.673
Ameland	73.227	47.474	19.422	-	535	1.350	68.780	4.447
Dantumadiel	258.898	202.223	32.985	-	2.277	5.751	243.236	15.662
De Fryske Marren	708.061	623.248	17.360	-	7.018	17.726	665.352	42.710
Harlingen	520.197	342.655	132.358	-	3.858	9.746	488.617	31.581
Heerenveen	500.358	404.262	49.802	-	4.552	11.498	470.113	30.245
Leeuwarden	1.331.464	950.015	263.029	-	10.697	27.020	1.250.761	80.703
Noard-East Fryslân	881.153	653.093	148.765	-	7.354	18.575	827.787	53.366
Ooststellingwerf	406.878	365.662	2.170	-	4.117	10.400	382.349	24.529
Opsterland	354.788	318.789	1.953	-	3.590	9.067	333.399	21.389
Schiermonnikoog	37.802	32.673	1.550	-	368	929	35.520	2.281
Smallingerland	456.315	355.628	58.963	-	4.004	10.114	428.709	27.605
Sudwest Fryslân	1.281.522	1.153.481	4.991	-	12.988	32.806	1.204.267	77.255
Terschelling	692.714	73.226	573.853	-	825	2.083	649.986	42.728
Tytsjerksteradiel	461.332	341.138	78.709	-	3.841	9.702	433.391	27.941
Vlieland	64.007	27.053	31.968	-	305	769	60.095	3.912
Waadhoeke	886.474	696.695	108.500	-	7.845	19.815	832.855	53.618
Weststellingwerf	370.482	333.392	1.519	-	3.754	9.482	348.147	22.334
Subtotaal	9.677.446	7.241.881	1.562.072	-	81.545	205.968	9.091.466	585.981
Provincie Fryslân	6.519.238	3.246.620	2.737.008	-	36.558	102.032	6.122.219	397.019
Wetterskip	46.753	-	46.753	-	-	-	46.753	-
Externe veiligheid	290.780	-	290.780	-	-	-	290.780	-
Brikstaken*	275.232	-	-	275.232	-	-	275.232	-
Overige opdrachten	641.865	-	-	641.865	-	-	641.865	-
Eindtotaal	17.451.314	10.488.501	4.636.613	917.097	118.103	308.000	16.468.314	983.000

Gehanteerde verdeelsleutels:

Basistaken:

- Algemeen: Aantal inrichtingen per categorie
- Asbest: Aantal asbest meldingen
- Bodem: Aantal bodem meldingen

Plustaken:

- Aantal ingebrachte plusuren per categorie

Collectieve taken:

- Verhouding bijdrage basistaken

Implementatie omgevingswet:

- Verhouding bijdrage basistaken

Transitiebegroting:

- Verhouding bijdrage basistaken en plustaken

*De hier opgenomen Brikstaken betreffen hoofdzakelijk Brikstaken voor de provincie

Ontwikkeling deelnemersbijdrage

Deelnemer	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d = c - /- a</i>	<i>e = c - /- b</i>
	Totale bijdrage begroting 2019	Totale bijdrage begrotingswijziging 2019	Totale bijdrage begroting 2020	Mutatie 2020 tov begroting 2019	Mutatie 2020 tov begrotingswijziging 2019
Achtkarspelen	233.534	255.089	391.775	158.242	136.686
Ameland	56.153	57.977	73.227	17.074	15.251
Dantumadiel	167.700	192.821	258.898	91.198	66.077
De Fryske Marren	451.906	469.892	708.061	256.155	238.169
Harlingen	484.135	500.076	520.197	36.063	20.121
Heerenveen	256.989	265.627	500.358	243.369	234.731
Leeuwarden	583.526	603.168	1.331.464	747.938	728.295
Noard-East Fryslân	532.840	716.255	881.153	348.313	164.898
Ooststellingwerf	244.951	255.582	406.878	161.928	151.296
Opsterland	206.697	215.783	354.788	148.091	139.005
Schiermonnikoog	29.228	31.153	37.802	8.573	6.648
Smallingerland	276.828	309.050	456.315	179.486	147.265
Sudwest Fryslân	576.170	597.267	1.281.522	705.352	684.255
Terschelling	632.382	660.786	692.714	60.332	31.929
Tytsjerksteradiel	264.482	285.062	461.332	196.850	176.270
Vlieland	60.761	64.543	64.007	3.246	(535)
Waadhoeke	674.373	716.771	886.474	212.100	169.703
Weststellingwerf	242.275	252.201	370.482	128.206	118.280
Subtotaal	5.974.930	6.449.103	9.677.446	3.702.516	3.228.343
Provincie Fryslân	6.441.674	6.588.105	6.519.238	77.564	(68.867)
Wetterskip	46.753	46.753	46.753	-	-
Externe veiligheid	342.000	342.000	290.780	(51.220)	(51.220)
Brikstaken	258.375	270.357	275.232	16.857	4.875
Overige opdrachten incidenteel	602.554	603.000	641.865	39.311	38.865
Eindtotaal	13.666.287	14.299.318	17.451.314	3.785.027	3.151.996

Mutatie deelnemersbijdrage

Deelnemer	Mutatie 2020 tov begroting 2019	Oorzaken							
		Nieuw basis: bodemtaken	Nieuw basis: asbesttaken	Nieuw basis: Handhaving	Basistaken overig	Omgevingswet	Plustaken	Collectieve opdrachten	Transitie- begroting
Achtkarspelen	158.242	23.847	56.767	30.516	24.973	9.135	4.478	3.345	5.183
Ameland	17.074	4.416	5.084	4.511	(506)	1.350	1.750	469	1
Dantumadiel	91.198	9.715	54.225	19.214	13.783	5.751	(15.956)	2.082	2.384
De Fryske Marren	256.155	47.693	73.429	59.217	91.873	17.726	(47.204)	6.492	6.929
Harlingen	36.063	19.431	24.853	32.557	7.934	9.746	(55.001)	3.295	(6.752)
Heerenveen	243.369	56.084	81.337	38.410	37.530	11.498	4.361	4.253	9.897
Leeuwarden	747.938	165.591	233.280	90.265	24.119	27.020	163.145	10.018	34.501
Noard-East Fryslân	348.313	32.237	135.280	62.053	139.010	18.575	(56.752)	6.733	11.177
Ooststellingwerf	161.928	12.806	61.850	34.743	30.991	10.400	2.170	3.832	5.135
Opsterland	148.091	11.040	77.948	30.289	9.421	9.067	1.953	3.349	5.023
Schiermonnikoog	8.573	4.416	2.824	3.104	(556)	929	(2.445)	334	(33)
Smallingerland	179.486	22.522	81.055	33.790	16.441	10.114	6.196	3.682	5.687
Sudwest Fryslân	705.352	88.762	155.049	109.597	274.026	32.806	1.158	12.317	31.636
Terschelling	60.332	4.416	11.579	6.957	7.813	2.083	34.738	88	(7.342)
Tytsjerksteradiel	196.850	25.171	68.063	32.413	25.223	9.702	25.744	3.533	7.001
Vlieland	3.246	4.416	2.824	2.570	(1.880)	769	(4.789)	234	(898)
Waadhoeke	212.100	39.303	102.236	66.196	15.803	19.815	(38.535)	7.060	224
Weststellingwerf	128.206	14.573	46.882	31.677	17.450	9.482	1.519	3.472	3.152
Provincie Fryslân	77.564				187.410	102.032	(127.921)	29.055	(113.013)
Wetterskip	-								
Externe Veiligheid	(51.220)								
Briktaken	16.857								
Overige opdrachten incidenteel	39.311								
Eindtotaal	3.785.027	586.439	1.274.565	688.080	920.857	308.000	(101.392)	103.642	(109)

Overzicht aantal inrichtingen (basistaken)

Specificatie inrichtingen						
Gemeente	Categorie B	Categorie C	Categorie D	Provinciale B	Provinciale C	Totaal
Achtkarspelen	98	22	14	5	1	140
Ameland	14	4	0	1	1	20
Dantumadiel	69	18	2	2	2	93
De Fryske Marren	232	65	4	10	9	320
Harlingen	56	40	3	3	10	112
Heerenveen	122	47	7	5	0	181
Leeuwarden	134	88	5	8	11	246
Noard-East Fryslân	369	64	13	4	1	451
Ooststellingwerf	92	47	12	2	3	156
Opsterland	74	33	5	5	3	120
Schiermonnikoog	9	0	0	1	1	11
Smallingerland	116	34	3	6	3	162
Sudwest Fryslân	672	110	17	8	8	815
Terschelling	19	8	0	0	2	29
Tytsjerksteradiel	75	26	4	7	5	117
Vlieland	5	4	0	1	0	10
Waadhoeke	355	48	12	5	10	430
Weststellingwerf	82	45	6	4	4	141
Provincie Fryslân	0	0	0	0	52	52
Totaal	2.593	703	107	77	126	3.606

Bovenop de fryske norm heeft de Provincie Fryslân 8.2 fte ingebracht ten behoeve van de uitvoering van basistaken voor TOP-bedrijven.

Overzicht kostprijs per inrichting:

Categorie	Totaal uren	Prijs per uur in 2019	Prijs per inrichting in 2019
Gemeente			
Categorie B	4,80	102,70	493
Categorie C	21,10	102,70	2.167
Categorie D	49,87	102,70	5.122
Provincie			
Categorie B	59,47	102,70	6.107
Categorie C	114,72	102,70	11.781
Categorie D	260,06	102,70	26.708

Tariefstelling plustaken:

Gedifferentieerde tarieven plustaken 2020	Bedrag in € per uur
Tariefgroep	
1	84,50
2	93,00
3	108,50
4	119,50

Bijlage 2: Overzicht taakvelden

Volgens de verslaggevingsvoorschriften moet een overzicht van exploitatieposten naar voorgeschreven taakvelden worden opgenomen.

Begroting FUMO	2020	Taakvelden				
		0,1 Bestuur	0,4 Overhead, ondersteuning organisatie	0,8 Overige baten en lasten	7,4 Milieubeheer	8,3 Wonen en Bouwen
Lasten:						
Personeelskosten	12.546.666	55.193	2.269.086		9.947.157	275.232
Inbesteding o.b.v. DVO's	1.025.970		1.025.970			
Detachering Wetterskip	28.000		28.000			
Materiele lasten	2.439.678		2.439.678			
Onvoorzien	120.000			120.000		
Implementatie omgevingswet	308.000		308.000			
Totaal lasten	16.468.315	55.193	6.070.734	120.000	9.947.157	275.232
Baten:						
Basistaken	10.763.733				10.488.501	275.232
Aanvullende taken	4.636.613				4.636.613	
Overige opbrengsten	759.968				759.968	
Implementatie omgevingswet	308.000		308.000			
Totaal baten	16.468.314	0	308.000	0	15.885.083	275.232
Saldo	0					

Bijlage 3: Risicoanalyse 2020

In februari 2019 is ten behoeve van de begroting 2020 de risico-inventarisatie geactualiseerd. De geïdentificeerde risico's zijn in de tabel hieronder overgenomen en aangevuld met de aard van het risico, de kans van optreden en de financiële impact.

Risico Analyse

De volgende risico's die, als deze zich voordoen, kunnen leiden tot financiële gevolgen worden onderkend door de FUMO:

	Omschrijving risico	Beheersingsmaatregel	Bedrag	Kans (Hoog, Middel, Laag)	Impact
1	In de urenberekening wordt uitgegaan van een ziekteverzuim van 5% voor 2019. Indien er sprake is van een hoger percentage, dan zal dit leiden tot extra kosten omdat dan externe capaciteit moet worden ingehuurd welke niet is begroot. Maximaal 2 % boven de norm van 5%. 1% is circa € 100.000	Maandelijks worden verzuimcijfers besproken in het MT en met afdelingshoofden. Met medewerkers met een hoog frequentie aan verzuim vinden gesprekken plaats. Vanaf 2017 is het beleid meer gericht op preventie van verzuim.	200.000	H	€ 160.000
2	Het zaakstelsel dient te worden aangepast aan de veranderende wet- en regelgeving zoals besluit VTH en Omgevingswet. Daarnaast vereist de aansluiting op het digitale stelsel een organisatie die geheel digitaal kwalitatieve, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. Dit vraagt na het afronden van de implementatie van het nieuwe zaakstelsel LIS en het proces van uniformering als onderdeel van FUMO 2.0 om het opnieuw (her)inrichten van een aantal (interne) processen en systemen. Omvang van het risico is moeilijk te bepalen. Schatting risico is € 250.000	Strakke sturing d.m.v. projectmanagement LIS en regelmatige monitoring door het MT.	250.000	H	€ 200.000
3	Huisvesting. Risico m.b.t. tijdelijke huisvesting. Het gaat hierbij vooral om kosten als het gevolg van productieverlies. Globale schatting € 250.000.	Afspraken maken dat de verhuurder zoveel mogelijk kosten voor haar rekening neemt.	250.000	H	€ 200.000

4	<p>Invoering omgevingswet zal voor de organisatie grote impact hebben. De voorbereiding en invoering zal extra inzet (productieverlies) vragen van FUMO-medewerkers. Dit betreft vooral het inventariseren van de activiteiten die bij de diverse inrichtingen worden uitgevoerd, In de productiviteitsnorm is beperkt rekening gehouden met inzet voor nieuwe ontwikkelingen. Risico ingeschat op € 250.000.</p>	<p>Tijdig exacte inschatting voor inzet maken en verwerken in de begroting.</p>	250.000	M	€ 125.000
5	<p>Werving, selectie en mobiliteit. Het aantrekken van nieuwe medewerkers via het reguliere wervings- en selectiebeleid van de FUMO (adverteren en zoeken naar personeel dat al aan de functie-eisen voldoet) voldoet nauwelijks meer. Als gevolg van de aantrekkende economie is het voor m.n. de specialistische functies uiterst moeilijk intern personeel te werven.</p> <p>Risico is dat het werven van nieuwe medewerkers en het verminderen van de inhuur niet zo snel gaat als gedacht.</p> <p>Wanneer er, mede als gevolg van het besluit VTH, naar verhouding meer moet worden ingehuurd, is het risico dat de kosten hoger worden dan begroot. Wanneer de verhouding 70/30 wordt in plaats van 85/15, levert dit verhoudingsgewijs 13 fte meer inhuur op. Inhuur kosten gemiddeld € 35K per jaar meer, waardoor het totale risico € 700 K bedraagt. Hiervan is een deel voorzien in de transitiebegroting, waardoor het restrisico 6,5 fte bedraagt.</p>	<p>In de begroting is rekening gehouden met verhouding vast/flexibel van 75/25 tot en met 2020. Daarna is de verhouding 85/15.</p>	227.500	M	€ 113.750
6	<p>Implementatie FUMO 2.0 in de lijn. Het ontwikkelprogramma FUMO 2.0 leidt tot veranderingen in de werkwijze van de FUMO (en deelnemers). De uitvoering van die veranderingen zal inzet van de eigen medewerkers vragen en wellicht extra (externe) inzet. Er bestaat risico op productieverlies, waarbij het risico bestaat dat het resterende budget voor</p>	<p>Sturen dat de uitgangspunten van de productiviteitsnorm gehaald worden. In die nieuwe norm is rekening gehouden met uren voor nieuwe ontwikkelingen.</p>	250.000	M	€ 125.000

	FUMO 2.0 onvoldoende is om dit af te dekken.				
7	Implementatie besluit VTH. De implementatie wordt projectmatig opgepakt en aangestuurd door een bestuurlijke stuurgroep. De transitie was voorzien voor 2018, maar lijkt meer tijd te vergen. Hierdoor bestaat de kans dat de projectkosten toenemen.	Gevolgen zo tijdig mogelijk in beeld brengen en verwerken in de begroting. Kosten tussentijds in rekening brengen bij deelnemers	200.000	M	€ 100.000
Totaal			€ 1.627.500		€ 1.023.750

* Bij een hoog risico wordt de financiële impact voor 80 procent meegenomen, bij een gemiddeld risico voor 50 procent en bij een laag risico voor 20 procent.

Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de financiële impact € 1.023.750. Het huidige weerstandsvermogen van de FUMO is, rekening houdende met de claims op de algemene reserve nihil, zodat optredende risico's niet door de FUMO kunnen worden opgevangen.

Op grond van de uitgangspunten in de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement van de FUMO zal de opbouw van het weerstandsvermogen in drie jaar tijd plaatsvinden door middel van extra deelnemersbijdragen.

Bijlage 4: Geconsolideerde begroting

In deze bijlage worden de reguliere begroting en de transitiebegroting geconsolideerd gepresenteerd.

Meerjarenbegroting geconsolideerd					
(Bedragen x € 1000)	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten					
Personeelskosten	13.883	13.601	13.601	13.601	13.601
Overige personeelskosten	870	870	870	870	870
Kapitaallasten	28	28	28	28	28
Wagenpark	160	160	160	160	160
Huisvesting	675	675	675	675	675
Administratie	52	52	52	52	52
ICT	380	380	380	380	380
Overige kosten	174	174	174	174	174
Onvoorzien	180	180	120	120	120
Ontwikkelkosten	100	50	50	50	50
Implementatie omgevingswet	308	153	-	-	-
Opbouwen weerstandsvermogen	327	327	-	-	-
Implementatiekosten (oud)	453	453	453	-	-
Indexering	28	600	1.165	1.697	2.261
Totale lasten incl indexering	17.618	17.704	17.728	17.807	18.371
Baten					
Baten uit extra opdrachten	642	664	688	712	737
Deelnemersbijdrage incl indexering	15.826	16.168	16.556	17.096	17.635
Bijdrage transitiebegroting	983	983	983	-	-
Totale baten	17.452	17.816	18.227	17.807	18.371
Saldo baten en lasten	-	167	498	-	-

Zoals te zien is, is in geconsolideerde vorm in 2020 sprake van een begrotingstekort. Dit wordt veroorzaakt door de opzet van de transitiebegroting, waarbij de opbrengsten over 4 jaar geëgaliseerd worden, terwijl de werkelijke kosten een dalend patroon kennen. Structureel is er sprake van een evenwicht tussen de baten en lasten.

Bijlage 5: Aantal meldingen bodem en asbest

Meldingen bodem: Gemiddelde 2017-2018

<i>Minimaal 10 per jaar</i>	
Gemeente	Meldingen
Achtkarspelen	56
Ameland	10
Dantumadiel	24
De Fryske Marren	102
Harlingen	19
Heerenveen	131
Leeuwarden	190
Noard-East Fryslân	56
Ooststellingwerf	36
Opsterland	17
Schiermonnikoog	10
Smallingerland	49
Sudwest Fryslân	171
Terschelling	10
Tytsjerksteradiel	57
Vlieland	10
Waadhoeke	69
Weststellingwerf	35
Totaal	1052

Meldingen Asbest: 2017

<i>Minimaal 10 per jaar</i>	
Gemeente	Meldingen
Achtkarspelen	201
Ameland	18
Dantumadiel	192
De Fryske Marren	260
Harlingen	88
Heerenveen	288
Leeuwarden	826
Noard-East Fryslân	479
Ooststellingwerf	219
Opsterland	276
Schiermonnikoog	10
Smallingerland	287
Sudwest Fryslân	549
Terschelling	41
Tytsjerksteradiel	241
Vlieland	10
Waadhoeke	362
Weststellingwerf	166
Totaal	4513